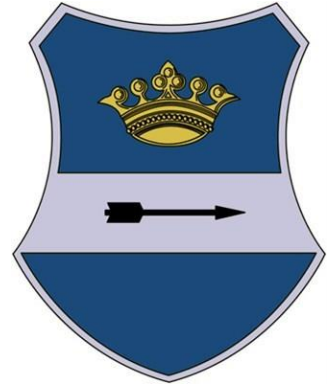

ZALA MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT

ZALA MEGYEI INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM

2020. FEBRUÁR 6.

Zala Megye Integrált Területi Programja 2014-2020

Cím	Zala Megye Integrált Területi Programja
Verzió	3.6
Megyei közgyűlési határozat száma és dátuma	18/2015. (V.11.) KH, módosította a 32/2015. (IX.24.) KH, a 36/2016. (IX. 22.) KH, a 42/2016. (XI.23.) KH, a 10/2018. (I.26.) KH, a 46/2018 (XI.15.) KH, valamint a 5/2020. (II.6.) KH
Területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztériumi jóváhagyás száma és dátuma	NGM/33506/44/2015. 2015. október 15.
IH jóváhagyó határozat száma és dátuma:	NGM/33506/44/2015. 2015. október 15.
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
Érintett földrajzi terület:	Zala megye

ITP felelős szervezet:	Zala Megyei Önkormányzat
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	dr. Mester László megyei főjegyző mester.laszlo@zalamegye.hu ; 92/500-711
ITP felelős szervezet címe:	8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 10.

Zalaegerszeg, 2020. február 6.

1. Az Integrált területi program (ITP) készítésének célja, tervezésének körülményei, alapadatai

A 2014-2020-as tervezési időszakra szóló Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) abból indul ki, hogy az ország különböző területei eltérő társadalmi, gazdasági és környezeti adottságokkal rendelkeznek, így eltérő fejlődési potenciál rejlik bennük. A TOP a korábbi fejlesztéspolitikai tapasztalatokra alapozva egy olyan területi beavatkozási logikát alakított ki, ami megyei szintű forrásallokációra támaszkodva a fejlesztések tervezésének területi decentralizálását tette lehetővé.

A Partnerségi Megállapodás¹ alapján alapvetően három alapelv mentén lehet kijelölni a térségileg decentralizált területi fejlesztéseket:

- 1) önkormányzatok jogilag meghatározott kompetenciái – azaz a TOP fejlesztések kedvezményezettjei döntően az önkormányzatok legyenek;
- 2) fejlesztések mérete – azaz a TOP elsősorban térségi és helyi jelentőségű fejlesztéseket finanszírozzon;
- 3) fejlesztések térségi integrációja – a TOP fejlesztései területileg összehangolva valósulnak meg.

A 18, kevésbé fejlett régióban található megyében megvalósuló TOP kereteire, a TOP egyedi célkitűzéseinek² megvalósítása céljából a megyei önkormányzatoknak és a megyei jogú városoknak van tervezési kompetenciája. Ennek értelmében a megyei önkormányzatok megyei integrált területi programokat (ITP) készítenek, ezzel párhuzamosan pedig a megyei jogú városok önkormányzatai is saját integrált területi programokat dolgoznak ki, amelyeket összehangolnak a megyei tervezési dokumentumokkal.

A Zala Megyei Önkormányzat, illetve a Zala megyei jogú városok tervezési jogkörében készülők fejlesztési programok 1702/2014. (XII.3.) kormányhatározat szerinti indikatív forrásait az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat: A Zala Megyében rendelkezésre álló, TOP keretből származó fejlesztési források indikatív kerete a tervező szervezet szerinti megosztásban (milliárd Ft)

Zala Megyei Önkormányzat	Nagykanizsa megyei jogú város	Zalaegerszeg megyei jogú város
27,7	8,74	16,8

¹ TOP (2015.02.12.) alapján.

² 1.A – A vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával

1.B – A turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében

1.C – A munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével

1.D – Kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által

2.A – Vállalkozói tevékenységek ösztönzése és a népesség megtartása településfejlesztési beavatkozásokkal

3.A – Fenntartható közösségi mobilitás elősegítése

3.B – A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése

4.A – Önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének fejlesztése

4.B – A leromlott városi területeken a jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek számának növelése

5.A – A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

5.B – A leromlott városi területeken a jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek számának növelése

5.C – Helyi szintű társadalmi párbeszéd és helyi identitás erősödése

A Modern Városok Program keretében tervezett beruházások megvalósítása érdekében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program és a Versenyképes Közép-Magyarországi Operatív Program egyes prioritásai tekintetében többletkötelezettség vállalásáról és annak feltételeiről 1562/2016. (X.13.) Korm. határozat elfogadásával a Zala megyei ITP forráskerete (23,05 mrd Ft) 150 millió Ft-tal megemelésre került, amely a Mura Nemzeti Program megvalósításának elősegítését szolgálja. Ugyanezen Kormánydöntés Zalaegerszeg Megyei Jogú Város többlet-kötelezettségvállalással megnövelt forráskeretét 16,8 Mrd Ft-ban állapította meg. Nagykanizsa Megyei Jogú Város TOP forráskerete az eredeti 7,94 Mrd-ról a 6.2.19 felhívás keretösszegének 800 millió Ft-os emelésével 8,74 Mrd Ft-ra változott.

A fenti Korm. határozatban foglaltakon túl a Zala megyei ITP forráskerete további 4,5 mrd Ft-al került megemelésre a következő intézkedések vonatkozásában: 1.2.1 – 1.295 millió Ft; 1.4.1 – 457 millió Ft; 2.1.3 – 1.175 millió Ft; 3.1.1 – 1.604 millió Ft.

A Zala Megyei ITP megalapozásának folyamata a fenti keretösszegekre tekintettel az 1. ábra szerint foglalható össze.

The diagram illustrates the development of the Zala Megyei Integrált Területi Program (ZITP) through several stages and components:

- Helyzetelemzés** (97/2012. (XI.28) KH határozat) leads to the **Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió** (58/2013. (XII.19) KH határozat).
- The **Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió** leads to the **Zala Megyei Területfejlesztési Program** (34/2014. (X.9.) KH határozat), which is divided into **Stratégiai Program** and **Operatív Program**.
- The **Zala Megyei Területfejlesztési Program** leads to the **Zala Megyei Integrált Területi Program**.
- The **Zala Megyei Integrált Területi Program** leads to the **Zalaegerszeg és Nagykanizsa MJV Integrált Területi Program**.
- The **Zala Megyei Integrált Területi Program** also leads to the **Ágazati operatív programok**.
- The **Zala Megyei Integrált Területi Program** leads to the **Terület-és Település-fejlesztési Operatív Program**.
- The **Zala Megyei Integrált Területi Program** leads to the **Településfejlesztési Konceptió és Integrált Település-fejlesztési Stratégiák (ITS) – Zalaegerszeg, Nagykanizsa** (elfogadva 2014. szeptemberében).
- The **Településfejlesztési Konceptió és Integrált Település-fejlesztési Stratégiák (ITS) – Zalaegerszeg, Nagykanizsa** leads to the **Zalaegerszeg és Nagykanizsa MJV Integrált Területi Program**.
- The **Zalaegerszeg és Nagykanizsa MJV Integrált Területi Program** leads to the **Terület-és Település-fejlesztési Operatív Program**.

Legend:

- Egymásra épülés:** Blue arrow (Building on each other)
- Összehangolás:** Green double arrow (Coordination)

Az ágazati és területi operatív programok megyei szintű forrásainak tervezését a Zala Megye Területfejlesztési Konceptiójának Helyzetelemzés (97/2012. (XI.28) KH számú Zala Megyei Közgyűlés határozattal elfogadott) munkarésze alapozta meg. A Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió teljes és végleges változatát 2013 végén fogadta el a Zala Megyei Közgyűlés (58/2013. (XII.19.) KH). Ez jelentette a kiindulópontot a Zala Megyei Területfejlesztési Program Stratégiai és Operatív Programrészeihez, amelyek 2014. október 9-én, a 34/2014. (X.9.) KH számú határozattal kerültek

elfogadásra. A Zala Megyei Integrált Területi Program tervezése több lépcsőben zajlott: 1.0 verzióját 2014. október 30-i ülésén fogadta el 51/2014. (X.30.) KH számú határozatával a Zala Megyei Közgyűlés. A dokumentum 2.0 változatának elfogadására 13/2015. (IV.29.) KH számú határozattal 2015. április 29-én, a 3.0 változat elfogadására a 18/2015. (V.11.) KH számú határozattal 2015. május 11-én került sor. Az ITP dokumentumot a testület 2015. szeptember 24-i ülésén 32/2015. (IX.24.) KH számú határozatával módosította, a 3.2 verzió elfogadására a 2016. szeptember 22-i ülésén került sor a testület 36/2016. (IX. 22.) KH számú határozatával. A 3.3 verzió a közgyűlés 2016. november 23-i ülésén a testület 42/2016. (XI.23.) KH számú határozatával került elfogadásra. A 3.4 verzió a Közgyűlés 2018. január 26-i ülésén került elfogadásra. A 3.5. verzió a Közgyűlés 2018. november 15-i ülésén került elfogadásra.

1.2. Az ITP készítését kísérő partnerségi folyamat

A Zala Megyei Integrált Területi Program tervezése során a Zala Megyei Önkormányzat felel a koordinációért. Az Önkormányzat az illetékességi területén működő települési önkormányzatok fejlesztési igényeit a 2013 ősze óta az önkormányzatok, vállalkozások és civil szervezetek számára egyaránt több körben kiküldött kérdőívek segítségével gyűjtötte össze – az utolsó körös felmérés a TOP aktuális verziójának megfelelően 2014 decemberével zárult le. Ezzel párhuzamosan az Önkormányzat a Széchenyi Programirodával közös szervezésben 2014-ben hét, 2015-ben pedig további kettő³ konferenciát és konzultációt szervezett tájékoztatási és a fejlesztések összehangolása céljából. A megyei jogú városokkal való egyeztetések a Zala Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum keretében valósultak meg. A nem megyei jogú városokkal a konzultációk több körben, szakértői szinten kerültek megvalósításra, melynek során az érintett városok – Hévíz, Keszthely, Lenti, Letenye, Zalaszentgrót, Zalakaros, Zalalövő és Pacsa – egyrészt véleményezték az ITP-t, másrészt saját fejlesztési céljaik mentén jelezték kapcsolódó elképzeléseiket.

A Zala Megyei Önkormányzat a Zala Megyei Integrált Területi Program készítése során számos területfejlesztési és vidékfejlesztési célú szakértői egyeztetést bonyolított le.

- Az ITP készítése során személyes konzultáció zajlott a KEHOP, a GINOP, az EFOP és a VP tervezőivel a TOP és az érintett operatív programok lehatárolásáról, a megyei célok és fejlesztési elképzelések integrálása érdekében.
- Több körben került sor egyeztetésre a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, a Zalaerdő Zrt. és a Bakonyerdő Zrt. képviselőivel, így az ITP kapcsolódik az adott szervezetek ágazati programokban nevesített kiemelt projektjeihez, és integrálja fejlesztési elképzeléseiket – különösen a turisztikai fejlesztések tekintetében.
- A Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány szakértői bekapcsolódtak a TOP gazdaságfejlesztési célú intézkedéseinek tervezésébe, továbbá a Zala Megyei Kormányhivatal felkérésére a ZMVA-val együttműködve a megye szakértői feladatát vállaltak a zalai S3 Stratégia készítésében.

³ 2014. január 30. – Zalaegerszeg (gazdaságfejlesztés); 2014. február 7. – Zalaszentgrót (mezőgazdaság és munkahelyteremtés); 2014. február 12. – Keszthely (turizmusfejlesztés); 2014. február 14. – Zalaegerszeg (konzultáció); 2014. március 26. – Nagykanizsa (megújuló energia, K+F, határon átnyúló együttműködés); 2014. április 16. – Lenti (vidékfejlesztés); 2014. október 29. és 2015. április 28. – Zala Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum ülés; 2015. március 25. – egyeztetés: IVS-ITP összehangolása.

- A Zala Megyei Integrált Területi Program szakértői fogták össze, és készítették el a 7 zalai LEADER HACS képviselővel a Zala Megye vidékfejlesztési tanulmányát⁴, melynek keretében a Megyeházán három alkalommal került sor vidékfejlesztési fórumra, valamint további három, egyenként 30 vidékfejlesztési szakembert bevonó workshopra.
- Az úthálózatot érintő fejlesztések tekintetében az Önkormányzat egyeztetéseket folytatott a Magyar Közút Zrt. Zala Megyei Igazgatóságával, valamint a határmenti utak fejlesztésében érdekelt Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központtal.
- A közösségi közlekedésfejlesztéshez a Zala Volán Zrt. és jogutód szerve került bevonásra, míg a közlekedésbiztonsági elképzeléseket a Magyar Közút Zrt. Zala Megyei Igazgatósága véleményezte.
- A megye foglalkoztatáspolitikai céljainak meghatározásába már a kezdetektől bekapcsolódott a Zala Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya. A TOP 5.1.1-15 számú felhívására benyújtásra került „Zalai innovatív foglalkoztatási paktum megvalósítása” címmel a megyei önkormányzat pályázata konzorciumi együttműködés keretében. 2016. májusában megkezdődtek az egyeztetések az 5.1.2. projektek potenciális projektgazdáival, 2016. július 1-jével megkezdődött a projekt végrehajtása és 2016. november 14-én aláírásra került a megyei foglalkoztatási paktum megállapodás.
- Az egészségügy és szociális alapellátások infrastrukturális fejlesztéséhez kapcsolódó intézkedések célkitűzései pedig a Zala Megyei Kormányhivatal érintett szakigazgatási szerveivel kerültek egyeztetésre.
- A Zala Megyei Önkormányzat kiemelt célja a megyei és települési identitás erősítése, különösen a fiatalokra fókuszálva. A célok megvalósítása érdekében Zala megye pályázati forrásból bonyolította le értéktár-programját, melynek keretében 2015. március-áprilisban a megye 6 járásában szervezett konferenciákat, megszólítva az érintett járások önkormányzatait, tevékeny civil szervezeteit. Az ismételt sikeres pályázati tevékenységnek köszönhetően 2016. és 2017. években újabb értéktár-programok kerültek megvalósításra a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával.

Fenti, nem teljes körű felsorolás mutatja, hogy a Zala Megyei Önkormányzat széles körű társadalmi és szakmai egyeztetést folytatott le az ITP készítése során annak érdekében, hogy a TOP országos céljai és a megyei célok megvalósításával Zala megye 2020-ra a munka, a polgári gyarapodás és a versenyképes térségi gazdaság szinonimájává váljon.

A Zala Megyei Közgyűlés által elfogadott Gazdaságfejlesztési Részdokumentum⁵, a Zala megyei ágazati operatív programokhoz kapcsolódó területfejlesztési részdokumentum, valamint az ITP dokumentum szakmai megalapozása egészének összeállításában a Cseszt Regélő Nonprofit Kft. és a HÉTFA Elemző Központ Kft. vett részt.

A Zala Megyei Integrált Területi Program szerkezetét tekintve követi a Nemzetgazdasági Minisztérium által 2015. január 30-án kiadott „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.0 verzió” című dokumentumban, valamint a 2016. januárjában rendelkezésre

⁴ Zala Megye helyi fejlesztési stratégiáinak elkészítésében érdekelt szereplők partnerségében kialakított, megyei szintű helyzetértékelési és vidékfejlesztési javaslatokat tartalmazó tanulmánya – Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, 2014- április

⁵ A Zala Megye Gazdaságfejlesztési Részdokumentuma a 2014. október 9-i Zala Megyei Közgyűlés ülésén, a 34/2014. (X.9.) KH számú határozattal került elfogadásra.

bocsátott „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.1 verzió” című dokumentumban megadott szempontokat, illetve illeszkedik a tervezés körülményeit meghatározó jogszabályok és hatályos dokumentumok elvárásaihoz. A 1562/2016. (X.13.) Korm. határozat által elfogadott többlet-kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos átvezetések az Irányító Hatóság 2.2 verziószámmal kibocsátott útmutatójában foglaltak szerint került sor. A 4,5 mrd Ft-al megemelt megyei TOP keretösszeg vonatkozásában az átvezetések az Irányító Hatósággal történt egyeztetést követően került sor.

2. Területi Kiválasztási Kritériumok

Az ITP tervezését támogató útmutató⁶ alapján a projektértékelési és –kiválasztási szempontokat az ITP keretében rögzíteni szükséges. A területi szereplők az Irányító Hatóság (IH) által meghatározott, a TOP-hoz kötött elvárás-rendszert támogató Területi Kiválasztási Kritériumokon felül saját kiválasztási szempontokat is megadnak annak érdekében, hogy a fejlesztések jobban illeszkedjenek a Zala Megyei Területfejlesztési Programhoz. Az IH és az ITP által meghatározott kiválasztási kritériumok együttesen a projekt-kiválasztási rendszer keretét, elvi megalapozását adják. Az egyes pályázatok esetében alkalmazandó szakmai kiválasztási szempontok ezekből a kritériumokból kerülnek majd levezetésre és konkretizálva, felhívás-specifikus értékelési szempontokká. Az IH által rögzített kritériumokat a 2. táblázat tartalmazza.

2. táblázat: Az IH által meghatározott, kötelező Területi Kiválasztási Rendszer kritériumok

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
I.1.	Illeszkedés a TOP céljaihoz	A kiválasztás kritériuma, a TOP valamely konkrét céljához/céljaihoz való szoros illeszkedés és a kapcsolódó indikátorokhoz való hozzájárulás.
I.2.	Szakmai indokoltság, igény és kihasználtság	A kiválasztás kritériuma a beavatkozás indokoltsága. Szükséges a szakmai alátámasztás, indoklás és/ vagy igényfelmérés és kihasználtsági terv.
I.3.	Megalapozottság	A kiválasztás kritériuma, hogy a fejlesztési elképzelés kivitelezhetősége, megvalósíthatósága milyen mértékben megítélhető a rendelkezésre álló információk, és a benyújtásra került dokumentumok alapján. A szempont ennek megfelelően garanciát is jelent pl. a vállalt indikátorértékek teljesítésére és a költségigényekre vonatkozóan.
I.4.	Kockázatok	A kiválasztás kritériuma, hogy a megvalósíthatóság és a működtetés milyen kockázatokat hordoz.
I.5.	Projekt komplexitása	A kiválasztás kritériuma, hogy a beavatkozás mennyire képes hozzájárulni működőképes rendszerek létrehozásához.
I.6.	Hatás	A kiválasztás kritériuma, hogy mekkora földrajzi területen, illetve hogy milyen számú érintett körben váltja ki a beavatkozás a hatását.

⁶ „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.0 verzió” módszertani segédlettel és tervezési sablonnal (Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. január 30.) valamint „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.1 verzió” módszertani segédlettel és tervezési sablonnal (Nemzetgazdasági Minisztérium, 2016. január.)

I.7.	Integrált megközelítés	Az ágazati OP-k projektjeihez, illetve a TOP más intézkedéseinek projektjeihez való kapcsolódás, a tervezett fejlesztések egymáshoz való illeszkedése, szinergikus hatása.
I.8.	Fenntarthatóság	Kiválasztási kritérium a beavatkozás eredményeként megvalósuló produktum társadalmi, környezeti és leginkább pénzügyi fenntarthatósága, az erőforrás-hatékonyság, az alacsony károsanyag-kibocsátás és környezetterhelés, a környezettudatosság (pl.a fejlesztésekben az energiahatékonysági szempontok érvényesítése, megújuló energiaforrások, a kedvezőbb környezeti hatásokkal járó megoldások előnyben részesítése). A tervezett fejlesztés az ÜHG kibocsátást a lehető legkisebb mértékben növelje, lehetőleg csökkentse. A fejlesztés pénzügyileg megalapozott, a projekt megvalósításához és működtetéséhez szükséges pénzügyi erőforrások rendelkezésre állnak, többlet fenntartási támogatást nem igényelnek.
I.9.	Esélyegyenlőség	A kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.
I.10.	Költséghatékonyság	A beruházás költséghatékony módon, reális és takarékos költségvetéssel tervezett.
I.11.	Eredményesség	A fejlesztési elképzelés reálisan járul hozzá a releváns indikátorteljesítéshez.

Forrás: Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.1 verzió, 14-15. oldal

Zala megye az **1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat** alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához a 3. táblázat szerinti saját **Területi Kiválasztási Rendszer** kritériumokat kívánja figyelembe venni.

3. táblázat: Zala megye által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat	Szöveges indoklás
II.2.	Hozzájárulás a pénzügyi egyensúly fenntartásához	A kritérium az önkormányzat költségvetési egyensúlyának fenntartását erősíti.	Alaphelyzet: az Alaptörvény 34. cikk 5. bekezdése kimondja, hogy a törvény a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat törvényben meghatározott mértékű kölcsönfelvételét vagy más kötelezettségvállalását feltételhez, illetve a Kormány hozzájárulásához kötheti. Magyarország Kormánya átvállalta az önkormányzatok adósságállományát és ezzel tartozásmentessé vált az önkormányzati szféra. Cél, hogy a jövőbeni fejlesztések mellett is biztosított legyen az önkormányzatok pénzügyi egyensúlya és a megvalósított fejlesztések fenntartása és működtetése.

			Illeszkedés a megyei program ágazati céljaihoz: • Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése • Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése • A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer • Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára • Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése
II.5.	Hozzájárulás a gazdasági növekedéshez	A kritérium alapján a beavatkozások gazdasági növekedéshez történő hozzájárulása kerül mérlegelésre.	Alaphelyzet: Zala megyében a gazdasági teljesítmény 2010-ben alig 5%-kal haladta meg a 2000-es évek szintjét. Alacsony a K+F kapacitás és ráfordítás, csökkenő a beruházási mérték. Törékeny, ciklikus ingadozásoknak kitett gazdaság, a helyi kötődéssel nem rendelkező gazdasági szereplők nagy száma jellemzi a megyét Illeszkedés a megyei program ágazati céljaihoz: • Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése • Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése • A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer

			Illeszkedés a megyei program területi céljaihoz: • Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége) • Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja • Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése
II.6.	Hozzájárulás a munkahelyteremtéshez	A kritérium bevezetése a foglalkoztatottsági helyzet javulását támogatja.	Alaphelyzet: Zala megye foglalkoztatási helyzete – összefüggésben a megye gazdaságának relatív pozíció-vesztésével – csak korlátozottan mutat fel javulást. A helyzetelemzés és a fejlesztési tervezési dokumentumok alapján különösen komoly problémák mutatkoznak a munkaerő-piac hátrányos helyzetű célcsoportjainak (fiatalok, nők, 50 év felettiek és alacsony iskolázottságúak) foglalkoztatásában. Illeszkedés a megyei program ágazati céljaihoz: • KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése • Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése • Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése • A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer • Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára Illeszkedés a megyei program horizontális céljaihoz:

			• Foglalkoztatás növelése • Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása
II.8.	Hozzájárulás az előző és a jelenlegi uniós ciklusban megvalósított fejlesztésekhez	A kritérium alapján a tervezett fejlesztés figyelembe vételével mérlegelésre kerül a korábban megvalósított hasonló fejlesztésekhez való kapcsolódás mértéke, illetve ugyanazon járásban megvalósított hasonló jellegű fejlesztések alapján azok indokoltsága.	Alaphelyzet: Az előző ciklusban megvalósított fejlesztéseket figyelembe kell venni a jelenlegiek tervezésénél, hogy elkerülhető legyen azonos fejlesztések egymás melletti kivitelezése, valamint megvalósuljon bizonyos fejlesztések egymásra épülése. Illeszkedés a megyei program ágazati céljaihoz: • Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése • Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése • A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer • Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára • Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése
II.9.	Hozzájárulás a Zala megyei/vidéki népesség helyben tartásához	A kritérium alapján a tervezett fejlesztés elősegíti Zala megye települései, városainak agglomerációja tekintetében a vidéki lakosság megyében tartását.	Alaphelyzet: A megyéből folyamatos az elvándorlás, a diplomát szerzett fiatalok nem térnek vissza. Az aprófalvak közszolgáltatásokkal való ellátottsága népesség-megtartó ereje gyenge. Illeszkedés a megyei program ágazati céljaihoz:

			- Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet - Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése Illeszkedés a megyei program horizontális céljaihoz: - Az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának és hozzáféréseinek előmozdítása
--	--	--	--

Zala Megye Integrált Területi Programja a fentiek értelmében az IH által meghatározott⁷ kritériumokon felül összesen öt Területi Kiválasztási Kritériumot alkalmaz, amelyben három (II.2., II.5., II.6.) az Útmutató által javasolt, és további kettő (II.8., II.9.) saját hatáskörben meghatározott kritérium.

3. *Az ITP célrendszere és integráltsága*

A Zala Megyei Integrált Területi Program célja a TOP keretében rendelkezésre álló területi gazdaságfejlesztési és településfejlesztési források hatékony, egymást erősítő megtervezése a korábbi egyeztetési folyamatok során kialakított Területfejlesztési Konceptió és Területfejlesztés Program által megjelölt célok mentén. A TOP keretében elérhető források – a többi ágazati programmal és az elérhető hazai támogatásokkal összhangban – azt a célt szolgálják, hogy **Zala Megye 2020-ra a munka, a polgári gyarapodás és a versenyképes térségi gazdaság szinonimájává váljon**. Az erős, versenybe szálló megye megteremtéséért síkra szálló zalaiknak céljuk, hogy

- megyénk minden polgára megélhesse és büszkén meg is élje a **zalaiság lényegét**, a **természettel és hagyományaival összhangban élő, nemzetközileg versenyképes termékeket és szolgáltatásokat előállító szabad vállalkozások és önszervező közösségek dinamikus létét**
- előrelépést érzünk el a dunántúli **aprófalvak megmaradásának** ügyében, történelmi örökségünk szerves részét képező településegyüttesünket a **21. század kihívásainak megfelelni tudó falusi közösségekké** szervezzük
- a Hévíz-Zalakaros-Keszthely-Zalacsány turisztikai desztináció és megyei kapcsolódásainak kiemelt fejlesztésével Zalát az ország Budapest mellett legnépszerűbb bel- és külföldi idegenforgalmi célpontjává (**Közép-Európa Gyógyászati és Rekreációs Központ** kiemelt térségi program) fejlesszék

⁷ „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.0 verzió” módszertani segédlettel és tervezési sablonnal (Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. január 30.)

- **Nagykanizsa és Zalaegerszeg** részvételével – összefogva a Vas megyei gépipari centrumokkal – létrejön a Dunántúl meghatározó gazdasági jelentőségű területi **járműipari és mechatronikai központja (Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ** kiemelt térségi program)
- megvalósuljon az önvezető autók tesztelésére alkalmas járműipari tesztpálya Zalaegerszeg határában
- megvalósuljanak a tesztpályát kiszolgáló infrastrukturális fejlesztések, úgymint a zalaszentiváni konténerterminál, és az M76-os gyorsút
- az állami és önkormányzati **közzolgáltatások kiemelkedő minőségben** álljanak az itt élők és a Zalába látogatók rendelkezésére, erősítve ezzel az itt élők jövőbe vetett bizalmát, s megteremtve a jó, alkotó élet megélésének feltételeit
- megyénk a **horvát-magyar-osztrák-szlovén együttműködés** szervező erejévé és a határok lebomlásából fakadó előnyök kihasználójává váljon.

3.1. Illeszkedés és hozzájárulás a megyei területfejlesztési koncepcióhoz, programhoz és célkitűzésekhez

Zala Megye Területfejlesztési Koncepciója a megye fejlesztésének **2030-as jövőképét**, azaz fő hosszú távú célját a „**gazdag és harmonikusan fejlődő, zöld Zala**” megteremtésében fogalmazza meg. A Koncepció három átfogó célt és hét, 2014-2020-ra vonatkozó stratégiai ágazati célt jelölt ki a megye számára:

- I. Jól működő, fejlett gazdaság kialakítását
 - 1.) KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
 - 2.) Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
 - 3.) Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
- II. A foglalkoztatás bővítését és a társadalmi kohézió erősítését
 - 4.) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
 - 5.) Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára
- III. Élhető Zala megye kialakítását.
 - 6.) Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet
 - 7.) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A **Zala Megyei Integrált Területi Program** az elérhető megyei TOP forráskeret vonatkozásában a fentiek alapján a **következő fő operatív fejlesztési célokat határozza meg:**

- **A világpiacra termelő, dinamikus zalai gazdaság kialakítása** - a megye üzleti infrastruktúrájának minőségi javítása, az itt működő és ide telepedni kívánó vállalkozások számára vonzó üzleti környezet megteremtése.

Kapcsolódó TOP célok

- 1.A - A vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával
 - 1.B – A turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében
 - 1.C – A munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével
 - 2.A – Vállalkozói tevékenységek ösztönzése és a népesség megtartása településfejlesztési beavatkozásokkal
- **Múltunkból jövőt! A vidéki Zala hagyományának megőrzése** - hely- és térségspecifikus termékek és szolgáltatások gazdaságfejlesztési erőforrásként való felhasználása.

Kapcsolódó TOP célok

- 1.A - A vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával
 - 5.C – Helyi szintű társadalmi párbeszéd és helyi identitás erősödése
- **Rekreáció és gyógyulás: Turizmusfejlesztés Zalában** - különös tekintettel az ország legjelentősebb gyógyászati és rekreációs turisztikai infrastruktúrájának bővítésére, a kül- és belföldi vendégek számára nemzetközileg is versenyképes turizmusgazdaság megteremtése az épített és természetes környezet fejlesztése révén.

Kapcsolódó TOP célok

- 1.B – A turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében
 - 3.A – Fenntartható közösségi mobilitás elősegítése
- **Megújulni képes, felkészült zalai emberek** - A gazdasági kihívásokhoz gyorsan alkalmazkodni képes munkaerő-piac keresleti oldalának megerősítése, a modern üzleti életben helyt állni képes munkavállalók számának gyarapítása a foglalkoztatás bővítés érdekében.

Kapcsolódó TOP célok

- 1.C – A munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével
 - 1.D – Kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által
 - 5.A – A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése
- **Élhető, versenyképes zalai falvak és városok** fejlesztése a megyéből való elvándorlás mértékének csökkentésére, a települési környezet minőségének javításával - különös tekintettel a közszolgáltatások minőségének és elérhetőségének fejlesztésével

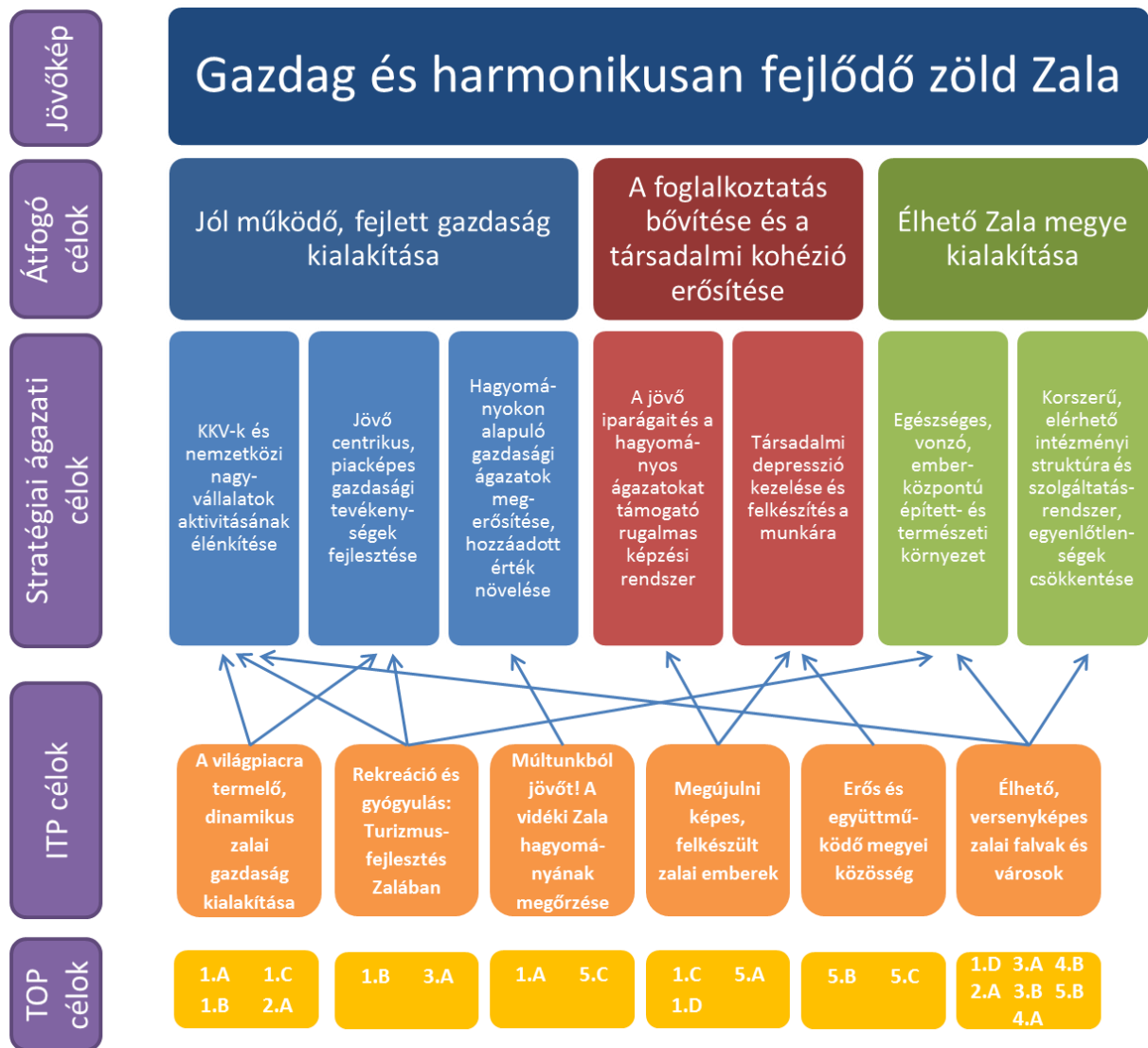
Kapcsolódó TOP célok

- 1.D – Kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által

- 2.A – Vállalkozói tevékenységek ösztönzése és a népesség megtartása településfejlesztési beavatkozásokkal
 - 3.A – Fenntartható közösségi mobilitás elősegítése
 - 3.B – A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése
 - 4.A – Önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének fejlesztése
 - 4.B/5.B – A leromlott városi területeken a jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek számának növelése
- **Erős és együttműködő megyei közösség** – helyi közösségek, társadalmi kohézió és a helyi identitás megerősítése a kulturális sokszínűség megtartása mellett.
- Kapcsolódó TOP célok*
- 5.B – A leromlott városi területeken a jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek számának növelése
 - 5.C – Helyi szintű társadalmi párbeszéd és helyi identitás erősödése

Az ITP célrendszerét, a megyei átfogó illetve stratégiai ágazati célokkal való kapcsolódásokat a 2. ábra szemlélteti. Ez alapján látható, hogy az ITP a maga szűk eszköztárával minden megyei stratégiai ágazati célhoz hozzájárul. Az ITP célkitűzései továbbá biztosítják a szoros kapcsolatot a megyei területfejlesztési program céljai és a TOP beruházási prioritásaihoz tartozó 11 egyedi célkitűzés között.

2. ábra: Az ITP céljainak összhangja Zala Megye Területfejlesztési Kon koncepciójával

Forrás: saját ábra

Zala megye a fejlesztési irányok tervezésekor a célok multiplikátor hatásait is figyelembe véve alakította ki az ITP célrendszerét. Az egyes operatív célok közötti összefüggéseket mutatja be a 3. ábra, ahol a nyilak az egyes ITP célok egymást támogató hatását mutatják.

3. ábra: ITP célok integráltsága

Forrás: saját ábra

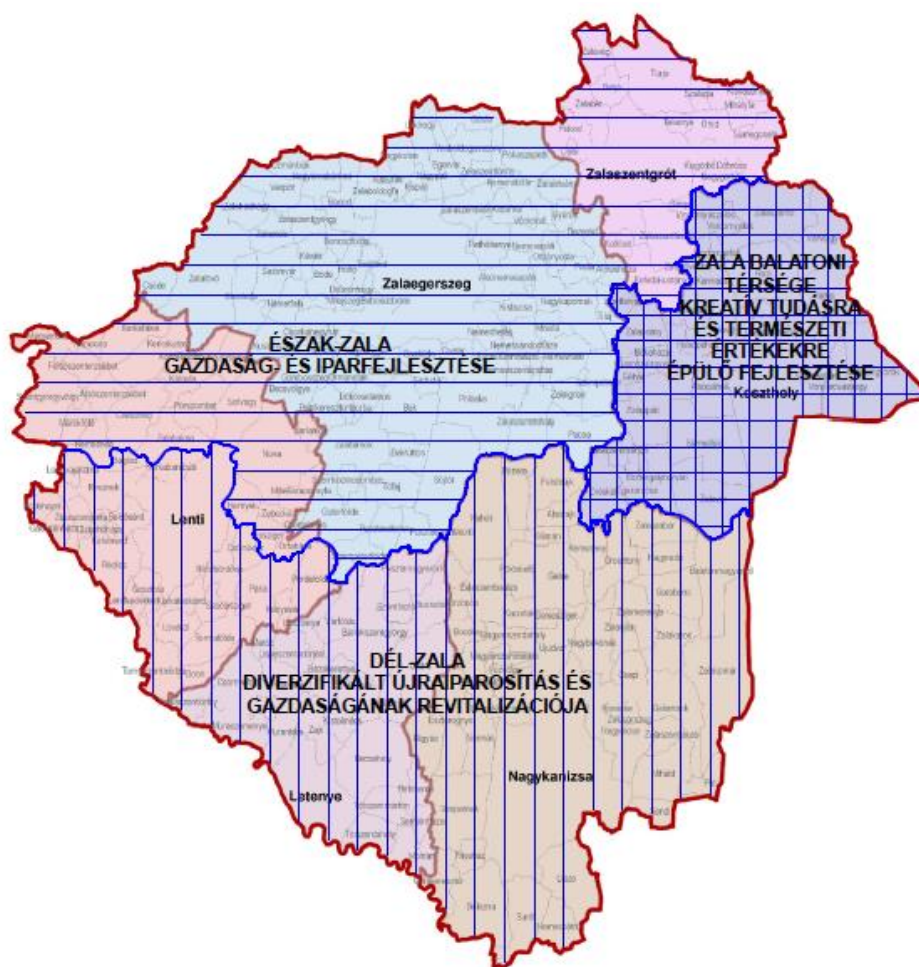
Látható, hogy az ITP céljai erősen összefonódnak. Különösen a turizmusfejlesztési (Rekreáció és gyógyulás), a településfejlesztési (Élhető, versenyképes zalai falvak és városok) és a gazdaságfejlesztési (Világpiacon termelő, dinamikus zalai gazdaság) célok azok, amelyek nemcsak a legtöbb területfejlesztési stratégiai célt támogatják, hanem a többi cél megvalósulásában is komoly szerepet játszanak. Különösen szoros a kapcsolat az Élhető, versenyképes zalai falvak és városok, valamint az Erős és együttműködő megyei közösség ITP célok között a szociális városrehabilitációs fejlesztések ERFA és ESZA forrásainak összehangolása révén.

Az ITP céljainak egymásra hatása nemcsak a fejlesztések közötti tartalmi szinergiát, hanem földrajzi összefüggéseket is mutatnak. Így például a kerékpárút gerinchálózat fejlesztése esetén a hivatásforgalmi és a turisztikai célú fejlesztések földrajzilag és időben is összehangoltak, a szociális városrehabilitációs fejlesztések ESZA és ERFA „lábai” a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatását szolgálják.

A Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió a jövőképet támogató célrendszerrel párhuzamosan három területi célt határoz meg a 2014-2020-as időszakra.

1. Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
2. Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja
3. Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése

4. ábra: Zala Megyei Területfejlesztési Kon koncepció és a Zala Megyei Területfejlesztési Program területi céljai

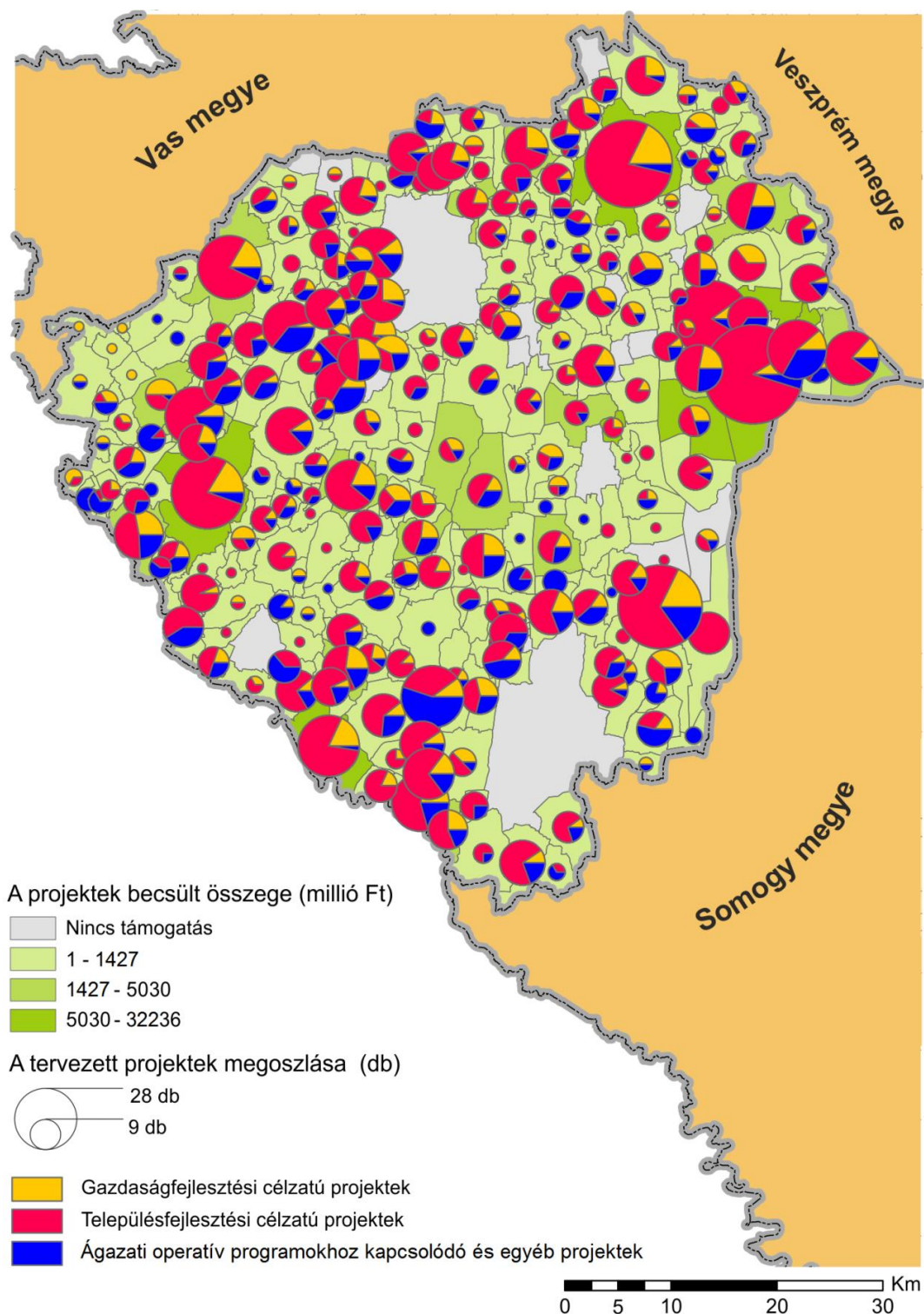
Forrás: Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió, 58/2013. (XII.19.) KH

A területi célok a megye népességének területi elhelyezkedése és az adott területek sajátosságai szerint kerültek kijelölésre. Zala megye jellemzője, hogy a megye egészének vonzó természeti környezete és ökoturisztikai szempontból kedvező adottságai vannak, továbbá az az aprófalvas és kisvárosokkal tagolt településhálózat, amely a megye említett nagy gazdaságfejlesztési centrumaival szimbiózisban van jelen. A megye egészének fejlesztése így komplex feladatot jelent, ami a vidékfejlesztés eszközeivel, a belső erőforrások kihasználásával, a nagyobb városok nyújtotta foglalkoztatási lehetőségek érvényesítésével, az őstermelők, a mikro, kis és közepes vállalkozások támogatásával valósítható meg⁸.

Az ITP tervezése során Zala Megye Közgyűlése előzetesen felmérte a települések TOP keretre vonatkozó, és egyéb ágazati forrásokra irányuló fejlesztési igényeit. A következő, 5. ábra térképe ezeket a 2014 decemberéig beérkezett igényeket a települési vezetők által szükségesnek látott támogatások megjelölésével és a projektek számának feltüntetésével településenként mutatja be.

⁸ 34/2014. (X.9.) KH számú határozattal elfogadott Zala Megyei Területfejlesztési Program - Stratégiai Program

5. ábra: Települési fejlesztési igények

Megjegyzés: A térkép a településeket azok közigazgatási határai alapján ábrázolja. A két nagyobb szürke terület Zalaegerszeg és Nagykanizsa MJV-k.

A térkép az egész megyére kiterjedő projekteket nem ábrázolja.

A körök a projektek számának arányában kerültek felosztásra körcikkekre.

A körcikkel rendelkező, de szürkével jelölt települések esetében a fejlesztés összege nélkül került meghatározásra projektterv.

Gazdaságfejlesztési célzatú projektek alatt a TOP 1. prioritás, valamint a TOP 5.1 intézkedés alá tartozó, míg Településfejlesztési célzatú projekt alatt pedig a TOP 2-5 prioritásai alá tartozó fejlesztéseket értjük

Zala megye a Területfejlesztési koncepció földrajzi céljaival, valamint 106/2015. (IV.23.) Kormány rendelettel összhangban az Integrált Területi Programon keresztül felzárkóztatási célokat is szolgál. A forráskeret allokációja során több intézkedés esetében célzottan elkülönített forráskeret áll rendelkezésre a három fejlesztendő zalai járás (Letenyei, Zalaszentgróti és Lenti), valamint a további 44⁹ átmenetileg kedvezményezett település fejlesztésére.

Ezen felül meghatározhatók továbbá olyan földrajzi jellegű szempontok, amelyeket a kiválasztási eljárás során támogatják az ITP céljainak eredményesebb megvalósulását:

- A gazdaságfejlesztési projektek esetében fontos, hogy azok a munkahelyteremtő beruházások jöjjenek létre, amelyek nagy népességszámú és környezetüknél nagyobb népsűrűségű területeken valósulnak meg és kiszolgálásuk a közösségi közlekedési eszközökkel megvalósítható.
- Zala megye természeti, gazdasági, térszerkezeti adottságainak specialitása különösen a megye keleti részén, Zala balatoni térségében a nemzetközi szinten is elsőrendű célpontként ismert turisztikai és egészségturisztikai attrakciók együttese, amely a szolgáltatások területén való fejlesztési igényeket mutat. Az ITP biztosítja a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Zala megyei területén a 2014–2020-as uniós forrásokból a TOP-ba illeszkedő fejlesztéseinek 7,8 Milliárd Ft-ból történő megvalósíthatóságát.
- A Mura nemzeti programmal összefüggő feladatokról és azok finanszírozásáról szóló 1362/2016. (VII. 13.) Kormány határozat 3. számú mellékletében a TOP terhére szereplő fejlesztések megvalósításának lehetősége szintén biztosított.
- Mivel a 100 %-os forráskeretre meghirdetett pályázati felhívások benyújtási határideje már lezárult, a BKÜ illetékességi területén fekvő települések külön földrajzi célterületként nem kerülnek nevesítésre az ITP-ben, azonban az értékelési szempontok megválasztásával Zala megye területén a BKÜ-höz tartozó települések előnyben részesültek.
- A kerékpáros útvonalak bővítése tekintetében fontos a korábban megkezdett fejlesztésekkel való integráció, az összeköttetések megteremtése a jobb kihasználtság érdekében.
- A helyi termékek, falusias hagyományok támogatása főként a zalai aprófalvas vidékek esetében lehet hatékony eszköz a helyi népesség megtartására és a gazdaság fejlesztésére.
- A leromlott városi területek rehabilitációjának és a fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának – a fejlesztések jellegéből fakadóan – elsősorban a zalai városokban van létjogosultsága.

3.2. Az ITP illeszkedése a megyei jogú városok programjaihoz

Az elfogadott TOP programban elválik egymástól a megye és a megyei jogú városok forráskerete, ezért a pontszerű, csak egyes településekre kiterjedő támogatások esetében az érdekelt felek feladata a tájékoztatás.

A Zala megyei tervezéssel párhuzamosan folyik a két megyei jogú város – Zalaegerszeg és Nagykanizsa – integrált területi programjának készítése, és végrehajtása, amelyben a két MJV a TOP forrásfelhasználás mellett javaslatot tesz az ágazati operatív programokból finanszírozott fejlesztések megvalósulására is. E tervek nem egymástól elkülönülten készülnek, hanem a források optimális

⁹ A települések listáját megtalálható a 106/2015. (IV.23.) Kormány rendelet 3. mellékletében.

felhasználásának elvével, azaz az egyes projektcsoomagok törekszenek a multiplikatív gazdaságfejlesztő hatások érvényesítésére.

Mindkét MJV külön nevesít fejlesztési elképzeléseket a „Modern városok” kormányzati programhoz.

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Modern Városok Program keretében megvalósuló legfontosabb fejlesztései:

- M76 gyorsforgalmi út - Zalaegerszeg-M7 kapcsolat fejlesztése, illetve megépítése 168,8 Mrd Ft
- Mindszenty József Múzeum és Zarándokközpont 14,2 Mrd Ft
- Új városi multifunkciós rendezvény – és sportcsarnok megvalósítása 10,235 Mrd Ft
- Városi Uszoda fejlesztése 9,6 Mrd Ft
- Hevesi Sándor Színház felújítása 6 Mrd Ft
- Logisztikai központ és konténerterminál 6 Mrd Ft (részben TOP forrás)
- Alsóerdei Sport-és Rekreációs Központ fejlesztése 2,96 Mrd Ft (részben TOP forrás)

Nagykanizsa Megyei Jogú Város Modern Városok Program keretében megvalósuló legfontosabb fejlesztései:

- Multifunkcionális sport- és rendezvénycsarnok fejlesztésének megvalósítása 14,7 Mrd Ft
- Uszodafejlesztés megvalósítása 6,2 Mrd Ft
- Kanizsai kulturális, turisztikai és gasztronómiai látogatóközpont kialakítása az egykori ferences rendházban 4,1 Mrd Ft

A Modern Városok Program keretében tervezett beruházások megvalósítása érdekében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program és a Versenyképes Közép-Magyarországi Operatív Program egyes prioritásai tekintetében többletkötelezettség vállalásáról és annak feltételeiről 1562/2016. (X.13.) Korm. határozat elfogadásával a Zala megyei ITP forráskerete 150 millió Ft-tal megemelésre került. Ezen forrás Zala megye esetében a Mura Nemzeti Program megvalósításának elősegítését szolgálja a Mura nemzeti programmal összefüggő feladatokról és azok finanszírozásáról szóló 1362/2016. (VII. 13.) Kormány határozat 1. számú mellékletében megjelölt 80 település területén.

Az egyeztetések formái a következők:¹⁰

- konzultációk, fórumok;
- személyes vezetői egyeztetések;
- internetes tájékoztatás;
- a fejlesztési dokumentumok egyeztetési anyagának megküldése;
- a fejlesztési elképzelésre vonatkozó adatgyűjtő kérdőívek kiküldése és feldolgozása, a fejlesztési tervek (projektötletek, projektjavaslatok) bekérése és feldolgozása;
- workshopok, műhelytalálkozók.

Az egyeztetések eredményeképp a következő főbb együttműködések és közös célkitűzések határozhatók meg:

¹⁰ 34/2014. (X.9.) KH számú határozattal elfogadott Zala Megyei Területfejlesztési Program - Stratégiai Program

- A megye együttműködik a megyei jogú városokkal a megye részére allokált gazdaságfejlesztési források felhasználása során a TOP 1.1. intézkedése, a helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése keretében történő gazdaságfejlesztési beavatkozások tervezésében és megvalósításában, figyelembe veszi a 2 MJV által meghatározott célokat, de a megyei források felhasználása csak a MJV területén kívül történhet.
- A vonalas infrastruktúrafejlesztési támogatások esetében a megye és az érintett megyei jogú város összehangolja fejlesztési elképzeléseit (közútfelújítás, kerékpáros hálózat, stb), így Nagykanizsa Megyei Jogú Város által a Mura Programban megfogalmazott és megvalósításra kerülő kerékpárút-fejlesztés integrálódik a Zala Megyei Közgyűlés 2015. december 3-i ülésén, 34/2015. (XII.3.) KH számú határozatával elfogadott Zala megyei kerékpárút-fejlesztési koncepcióban megfogalmazott hosszú távú kerékpárút-fejlesztési elképzeléseibe. A megyei önkormányzat konzorciumvezetésével megvalósuló kerékpárút-fejlesztések és a Mura Programban megvalósításra kerülő fejlesztés között egyértelmű szinergia figyelhető meg. A Mura Program kerékpárút-fejlesztése nagymértékben hozzájárul a megyei önkormányzat turizmusfejlesztés terén az ITP-ben kitűzött céljainak sikeréhez, és ennek keretében a megyei kerékpárutak egységes hálózat mentén történő fejlesztéséhez.
- A hálózati - mindegyik felet érintő - fejlesztések (turisztikai programok, paktum, közösségi programok) esetében mind döntéshozói, mint szakértői-előkészítői szinten folyamatosan történik az elképzelések összehangolása.

Hasonló módon a szomszédos megyékkel, illetve a régió megyéivel is folyamatos egyeztetések zajlanak a fejlesztések összehangolása céljából.

- A Vas Megyei Önkormányzattal (és a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzattal), mint a Nyugat-dunántúli Régió tagjával részben a közös munkaszervezeten keresztül - Nyugat-dunántúli Regionális Konzultációs Fórum - kerülnek összehangolásra a megyei fejlesztések, részben elnöki és szakértői megbeszélések keretében.
- A két megye az osztrák-magyar, illetve a szlovén-magyar Interreg 5-A program keretében számos közös program megvalósítására tett javaslatot (határmetszési pontok, K+F hálózatok, közös turisztikai projektek).
- A két megye, a szomszédos Somogy megyével részt vesz az M9-es Konzorcium munkájában, amelynek célja a régiós közlekedési tengelyek megteremtése.
- A TEN-T hálózatok érintett fejlesztései túlnyúlnak a megyehatárokon, ezért az érintett fejlesztésekben konzultációs szereppel hangolják össze fejlesztéseiket.
- Zala, Somogy és Baranya megye érintett a magyar-horvát Interreg V-A program kidolgozásában, Zala, Veszprém és Somogy megyék pedig a Balatoni Kiemelt Üdülőövezet fejlesztéseit koordinálják.

3.3. Az ITP illeszkedése az ágazati operatív programokhoz

A Területi Operatív Program kedvezményezettje jellemzően a közszféra, vállalkozások támogatására csak közvetett módon, elsősorban a TOP 1. prioritáson keresztül nyújt lehetőséget. A *Zala megye tervezett ágazati fejlesztési tervezési dokumentumban* azok a megyei szinten koordinált, összefogott fejlesztések jelentek meg, amelyek célkitűzésként Zala Megye Területfejlesztési Koncepciójában, Stratégiai Programjában és Operatív Programjában kitűzésre kerültek, de a TOP korlátozott forrásai, és/vagy célcsoport szegmentációja miatt a területi programból nem támogathatók. Az ágazati operatív

programok forrásaira tervezett fejlesztések illeszkednek az egyes operatív programok Bizottsághoz benyújtott dokumentumaiban tervezett prioritásokhoz, intézkedésekhez, és jelenlegi struktúrájuk megfelel az egyes ágazati dokumentumok felosztásainak. Ennek értelmében az ágazati Operatív Programokhoz kapcsolódó megyei területfejlesztési részdokumentum a Zala megye számára elérhető 8 operatív programhoz kapcsolódóan nevesíti fejlesztési elképzeléseit:

- Emberi Erőforrás-fejlesztési Operatív Program – EFOP
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program – GINOP
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program – IKOP
- Környezet és Energetikai Hatékonysági Operatív Program – KEHOP
- Közigazgatási- és Köszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program – KÖFOP
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program – MAHOP
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program – RSZTOP
- Vidékfejlesztési Operatív Program – VP

Zala megye célkitűzése, hogy az erős, versenybe szálló Zala ágazati operatív programokhoz illeszkedő területfejlesztési programjában nevesített források közül az ERFA, a Kohéziós Alap és az ESZA vissza nem térítendő támogatásaiból 400,7 milliárd Ft fejlesztési támogatást és visszatérítendő forrást (pénzügyi eszköz) kössön le a 2014-2020 közötti időszakban. A megye vidékfejlesztési elképzeléseinek megvalósításához EMVA és EHTA-forrásokból további 80 milliárd Ft vissza nem térítendő támogatást, és visszatérítendő forrást (pénzügyi eszköz) kíván felhasználni az országos keretből.¹¹

3.4. Az ITP illeszkedése az országhatáron átnyúló programokhoz

A TOP, illetve az ágazati programokon kívül Zala megye a földrajzi fekvésének köszönhetően 4 interregionális,¹² 3 határmenti együttműködési (CBC) programban, illetve 2 transznacionális programban¹³ tud részt venni a 2014-2020 közötti tervezési időszakban.

A CBC programokon belül a megye az osztrák, a szlovén és a horvát együttműködési programokban vesz részt. Az AT-HU programban 74,1 millió €, a HU-HR programban 57,2 millió €, a SI-HU 13,3 millió € ERFA forrás áll a pályázók rendelkezésére.

A 2007-2013-as időszakban a határmenti együttműködési programokban kialakultak azok a hálózatok, amelyek a 2014-2020 programozás során is eredményesen képesek pályázni. A megyének szerepe lehet a hálózatok összekapcsolásában, a párhuzamos kapacitások munkájának összehangolásában, és a CBC-programok megyei érdekek mentén történő megvalósításában. Ezek a határmenti együttműködési programok segíthetik a területi operatív program gazdaságfejlesztési részprogramjában nevesített hálózati együttműködések kiteljesítését (turisztikai brand, élménykártya, helyi termék akciók és hálózatok, megújuló energetika, stb.).¹⁴A határmenti programok a következő prioritásokkal kapcsolódnak a megyei ITP operatív célokhoz.

¹¹ Zala megye tervezett ágazati fejlesztései, 2.0 verzió.

¹² Európára kiterjedő interregionális programok az Interreg EUROPE, az URBACT III, az EPSON 2020 és az Interact III.

¹³ Releváns transznacionális program a Central 2020 (Közép-Európai) Program, illetve Duna Transznacionális Program.

¹⁴ Zala megye tervezett ágazati fejlesztései, 2.0 verzió (2014. október 2.)

4. táblázat: Határmenti operatív programok prioritásainak és az ITP céljainak kapcsolódása

ITP célok	AT-HU program prioritások	HU-HR program prioritások	SI-HU program prioritások
Rekreáció és gyógyulás: Turizmusfejlesztés Zalaiban	6c) kulturális és természeti örökség, védelme, elősegítése és fejlesztése		
	6d) a biológiai sokféleség védelme, talajvédelem és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA 2000-t és a zöld infrastruktúrákat is		
	7b) regionális mobilitás fokozása		
A világgiacra termelő, dinamikus zalai gazdaság kialakítása Múltunkból jövőt! A falusi Zala hagyományának megőrzése	3d) KKV-k kapacitásának fejlesztése	3b) a kkv-k számára új vállalati modell kidolgozása és megvalósítása, elsősorban a nemzetközivé válás céljával	
Megújulni képes, felkészült zalai emberek		10) beruházás az oktatásba, készségekben és az egész életen át tartó tanulásba	
Élhető, versenyképes zalai falvak és városok	6f) környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése a hulladék-gazdálkodási ágazatban, vízgazdálkodási ágazatban, a talajvédelem során illetve a légszennyezettség csökkentése érdekében		
	7c) zöld közlekedési rendszerek		
	11) intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása		

Forrás: AT-HU, SI-HU, HU-HR tervezési dokumentumok alapján készített saját táblázat

A határmenti programokban Zala Megye Közgyűlése a következő főbb megyei fejlesztési irányokat jelölte ki:

- Kerékpárút hálózat fejlesztése.
- Idegenforgalmi szakemberek képzése a térség turizmusának fellendítése céljából.
- Helyi termék-előállítás és turisztikai fejlesztések Hetés környezetében: közös helyi termékek, turisztikai csomagok, közös márkák kialakítása.

- Kulturális örökség projektek keretében a kisebbségben élő magyarság kultúrájának megőrzése céljából a határon túli területeken az épített örökség, valamint a nyelvi és egyéb szellemi örökség felmérése, megőrzése; a kézművesekhez és helyi termelőkhez kapcsolódó tevékenységek, illetve a hagyományos, települések közötti együttműködések, vásárok, fesztiválok szervezése.

3.5. Az ITP illeszkedése a Magyar Falu Programhoz

A Kormány célul tűzte ki a kistelepülések népességmegtartó és népességnövelő erejének, valamint a fiatalok helyben maradásának elősegítését, és az elvándorlás visszaszorítását. Ezért meghatározta azokat a fontos alappilléreket melyek hozzájárulnak a nemzeti identitástudat fejlesztéséhez, ezáltal vonzóbbá téve a vidéki életet a lakosság számára. A program keretein belül lehetőség nyílik önkormányzatok és egyházak számára széleskörű fejlesztések megvalósítására, melyek hozzájárulnak a kistelepülések felzárkóztatásához és modernizálásához. 2887 olyan település van az országban, amelynek lélekszáma nem éri el az 5 ezret, a program célja elsődlegesen ezen települések közszolgáltatásainak fejlesztése.

A Magyar Falu Program keretében megjelent pályázati felhívások szorosan illeszkednek az ITP célrendszeréhez, hiszen erősítik az Élhető, versenyképes zalai falvak és városok, valamint A vidéki Zala hagyományának megőrzése célok megvalósítását.

16 pályázati felhívásra nyílt lehetőség Zala megyében támogatási kérelmet benyújtani: A helyi egyházi közösségi terek fejlesztése; A nemzeti és helyi identitástudat erősítése; Egyházi közösség tulajdonában lévő temetők fejlesztése; Eszközfejlesztés belterületi közterület karbantartására; Falu- és tanyagondnoki szolgálat támogatása; Kistelepülések járda építésének, felújításának anyagi támogatása; Orvosi eszközök; Orvosi rendelő; Orvosi szolgálati lakás; Óvoda udvar; Óvodafejlesztés; Önkormányzati tulajdonú utak felújítása; Polgármesteri hivatal felújítása; Szolgálati lakás; Temető fejlesztése.

Összesen 620 támogatási kérelem került benyújtásra, a kötelezettségvállalás összege közelíti a 3 Mrd Ft-ot.

4. Az ITP forrásallokációja

Zala megye tervezési jogkörébe utalt források prioritások szerinti megoszlását az 5. táblázat és a 6. ábra tartalmazza. Az ábrán feltüntetésre került a TOP-ban elfogadott belső arányok szerinti megoszlás és ehhez képest a megyei forráslekötési igények szerint részben módosított megoszlás.

5. táblázat: Zala megyei forráskeret allokáció

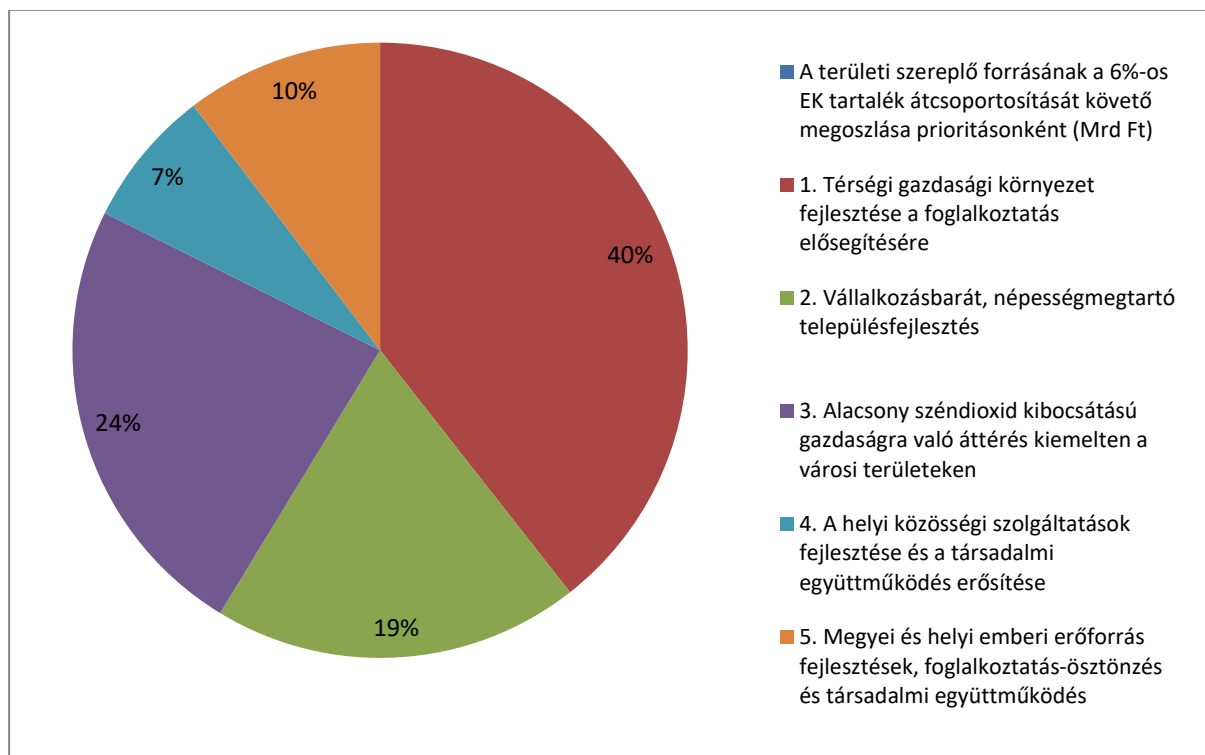
TOP prioritások	1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére				2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése				5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés			
TOP prioritások intézkedései	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitását ösztönző szolgáltató közlekedésfejlesztés	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	3.2. Önkormányzatok energiatermelő képességének és a megújuló energia felhasználás arányának növelése	4.1. Egyszemélyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	4.2. A szociális ellátórendszer fejlesztése	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	5.1. Foglalkoztatás-ösztönzés célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	Ellendítés
Forrást biztosító Strukturális Alap megnevezése	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ESZA	ESZA	ESZA	
1401/2019. (VII.5.) Korm. határozattal módosított 1612/2016. (XI.8.) Korm. határozattal rögzített intézkedésekenkénti megyei forrásmegoszlás (Mrd Ft)	2,862	2,075	1,475	1,779	4,732	2,172	3,628	0,818	0,296	0,669	1,867	0,249	0,427	23,049
6%-os EK tartalék átcsoportosítását követően módosuló megyei forrásokért, intézkedésekenként (Mrd Ft)	3,108	2,321	1,721	1,932	4,448	2,042	3,410	0,769	0,278	0,629	1,755	0,234	0,401	23,049
EK tartalék átcsoportosításával keletkezett TOP prioritásonkénti forrásmegoszlás (országos) (Mrd Ft)	334,590				138,917	188,928			58,064			78,187		798,69
EK tartalék átcsoportosításával keletkezett TOP prioritásokon belüli intézkedésekenkénti forrásmegoszlás (országos) (Mrd Ft)	122,491	79,614	59,337	73,149	138,917	70,758	118,170	21,023	17,174	19,867	56,171	7,725	14,292	798,69
~ 15-ös végű" körben meghirdetett források (Mrd Ft)	2,412	2,321	1,721	1,932	4,448	2,042	3,410	0,769	0,278	0,629	1,755	0,234	0,000	21,951
~ 16-os végű" körben meghirdetett kerüli források (Mrd Ft)	0,696	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,401	1,098
~ 17-es végű" körben meghirdetett kerüli források (Mrd Ft)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Paktum forrásból bővíthető felhívás (14.1-19) keretében meghirdetett forrás (Mrd Ft)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ellendítés	3,108 Ft 0,000 Ft	2,321 Ft 0,000 Ft	1,721 Ft 0,000 Ft	1,932 Ft 0,000 Ft	4,448 Ft 0,000 Ft	2,042 Ft 0,000 Ft	3,410 Ft 0,000 Ft	0,769 Ft 0,000 Ft	0,278 Ft 0,000 Ft	0,629 Ft 0,000 Ft	1,755 Ft 0,000 Ft	0,234 Ft 0,000 Ft	0,401 Ft 0,000 Ft	23,049 0,000 Ft

6. táblázat: Zala megyei forráskeret allokáció a többlet forrásokkal kiegészítve

TOP prioritások intézkedései	TOP szerinti forrásallokáció, mrd Ft	1. Módosított forrásallokáció, mrd Ft	2. Módosított forrásallokáció, mrd Ft
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	8,613	8,191	9,943
1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	3,300 (38%)	2,862 (35%)	2,862 (29%)
1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	2,059 (24%)	2,075 (25%)	3,370 (34%)
1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitását ösztönző szolgáltató közlekedésfejlesztés	1,475 (17%)	1,475 (18%)	1,475 (15%)
1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	1,779 (21%)	1,779 (22%)	2,236 (22%)
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	4,265	4,732	5,907
2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	4,265 (100%)	4,732 (100%)	5,907 (100%)

TOP prioritások intézkedései	TOP szerinti forrásallokáció, mrd Ft	1. Módosított forrásallokáció, mrd Ft	2. Módosított forrásallokáció, mrd Ft
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	5,800	5,800	7,404
3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	2,172 (37%)	2,172 (37%)	3,776 (51%)
3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	3,628 (63%)	3,628 (63%)	3,628 (49%)
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	1,783	1,783	1,783
4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	0,621 (35%)	0,818 (46%)	0,818 (46%)
4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	0,493 (28%)	0,296 (17%)	0,296 (17%)
4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	0,669 (37%)	0,669 (37%)	0,669 (37%)
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	2,589	2,543	2,543
5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	1,913 (74%)	1,867 (73%)	1,867 (73%)
5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,249 (10%)	0,249 (10%)	0,249 (10%)
5.3. A helyi identitás és kohézió erősítése	0,427 (17%)	0,427 (17%)	0,427 (17%)
Összesen	23,05	23,05	27,58

6. ábra: Zala megyei forráskeret allokáció a 6%-os EK tartalék átcsoportosítást követő megoszlása prioritásonként (Mrd Ft)

Az ITP célokat (2. ábra) és a TOP forrásokat (5. táblázat) összevetve látható, hogy a legtöbb területfejlesztési programban megjelenő stratégiai ágazati célt támogató ITP operatív cél a turizmusfejlesztésre és a településfejlesztésre irányul.

Az elérhető források a belső arányokat tekintve az elérhető, versenyképes zalai falvak és városok operatív célhoz hozzájáruló TOP intézkedések esetében összhangban vannak az ITP cél fontosságával, szemben a társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés TOP intézkedésére jutó arányosított forrásokkal.

Az 1.1-es és a 2.1-es intézkedés közötti forrás-átcsoportosítás Zala megye aprófalvas jellegéből fakad: mivel a megye által tervezhető TOP források a megyei jogú városokra nem vonatkoznak, így a megyében a helyzetfeltáró dokumentumok, és a tervezést megelőző konzultációk és felmért fejlesztési igények alapján gazdaságfejlesztési célokra alacsonyabb, míg településfejlesztésre nagyságrendekkel magasabb forrásigény mutatkozik.

A 2018. évi módosítás a Mura Program megvalósításának elősegítését célzó 150 millió Ft-os keretemelkedésből, továbbá a TOP-4.2.1. alintézkedésről a TOP-4.1.1. alintézkedésre történő átcsoportosítási szándékból adódik.

A 2019. évi módosítás az árfolyam növekedésből, valamint a nemzeti fejlesztési programokhoz kapcsolódó 4,5 mrd Ft-os TOP keretösszeg emelkedés, valamint az 1.2.1 és 3.1.1 intézkedések esetén kiemelt kedvezményezett kör, a legutóbbi 3.1.1 felhívás esetén fejlesztési cél meghatározásából, továbbá a legutóbbi 2.1.3 felhívás esetén a Magyar Falvak Programmal való összhang megteremtéséből adódik.

Az arányosított TOP forrásoktól való eltérések részletes indoklását a 7. táblázat tartalmazza.

7. táblázat: Forráselosztás változtatásainak indoklása – a 2018. évi kiegészítést aláhúzással jelöljük.

Prioritás	Intézkedések	Eltérés magyarázata
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	Az 1.1 intézkedésben szereplő fejlesztések eredeti forrásnagyság szerinti megvalósítása a 25%-os regionális támogatási intenzitás miatt nehezen kivitelezhető, így ezen intézkedésről került forrás átcsoportosításra a 2.1. (településfejlesztési célú), és az 1.2. (turisztikai fejlesztések körének bővítése) intézkedésekre, melyben szereplő településfejlesztési és turisztikai fejlesztések megvalósítása szükséges és indokolt Zala megyében. <u>Az 1.1 intézkedés teljes maradvány forrását ipari parkok, iparterületek fejlesztésére kívánja átcsoportosítani a területi szereplő.</u>
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	<i>A helyzetelemzési és tervezési dokumentumok vizsgálata alapján Zala megye egyik elsőszámú kitörési területe a jelentős foglalkoztatási növekedési potenciállal rendelkező turizmus. Hévíz és Zalakaros révén a megyében található az ország turisztikai kapacitásait és teljesítményét tekintve második és hatodik települése, amikhez gyógy- és élményfürdők sűrű hálózata és a Balaton társul. A turizmusgazdaságban Zala lényegében minden településén jelen van: vagy a településen található attrakció és szolgáltatás-együttes révén, vagy pedig úgy, hogy az ott élő és dolgozó emberek – ingázóként, helyi termelőként – részt vesznek a turisztikai termékek előállításában, a szolgáltatások működtetésében.</i> A turisztikai célú intézkedésekre ezért a jelenleg rendelkezésre álló keretösszegeken felüli igény jelentkezik Zala megyében. <u>A Mura Program megvalósításának elősegítését célzó 150 millió Ft-os keretemelkedés átvezetésre került.</u> A Zala Kétkeréken program folytatása céljából az intézkedés 1.295 millió Ft-os forrásösszegének emelése kerékpárutak fejlesztésére kerül biztosításra a Zala Megyei Önkormányzat konzorciumvezetésével.
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	Nem történt átcsoportosítás
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Az intézkedés keretösszegének 457 millió Ft-os emelése a Családvédelmi akcióterv keretében újabb bölcsődei férőhelyek kialakítását szolgálja.

2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	Az 1.1. intézkedésről került átcsoportosításra forrás a 2. prioritásra, tehát nem intézkedések közötti, hanem prioritások közötti átcsoportosításra is került sor, melynek indoka, hogy az 1.1-es intézkedés forrásigénye - tekintettel Zala megye aprófalvas jellegére - viszonylag alacsony, szemben a 2.1 intézkedés településfejlesztési igényeivel, mely városi fejlesztések megvalósítását a megyei önkormányzat is hangsúlyosnak és támogatandónak ítél. <i>A Területfejlesztési Konceptióhoz kapcsolódó helyzetelemzés alapján Zala megyében a lakónépesség csökkenés az országos átlagot meghaladja. A népességcsökkenés mellett folyamatos az elvándorlás is: az országosan jó eredményű középiskolákból a diplomát szerző fiatalok nem térnek vissza. A településfejlesztési projektek megvalósulása a település népességmegtartó erejének növelését szolgálják, úgyhogy a vállalkozások és a lakosság számára egyaránt élhetőbbé teszik a települési környezetet.</i> A 2.1.3 intézkedés keretösszege két körben került emelésre összesen 1,175 millió Ft összegben, melyből 1 mrd Ft a Magyar Falvak Programmal való összhang megteremtése céljából az 5.000 lakos alatti települések részére kerül biztosításra.
	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Az intézkedés keretösszege két körben került emelésre összesen 1.604 millió Ft-al. Ebből 634 millió Ft közlekedésfejlesztési célt szolgál a Zala Megyei Önkormányzat konzorciumvezetésével, míg 970 millió Ft a Murakeresztúr – Órtilos közötti kerékpárútfejlesztés zalai szakaszának építési forrását tartalmazza.
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	Nem történt átcsoportosítás
	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Nem történt átcsoportosítás <u>A 4.2 maradvány forrását a területi szereplő a 4.1-re kívánja átcsoportosítani.</u>
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Nem történt átcsoportosítás <u>A 4.2 maradvány forrását a területi szereplő a 4.1-re kívánja átcsoportosítani.</u>
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	Nem történt átcsoportosítás <i>Elmondható ugyanakkor, hogy az elfogadott települési ITS-ekben szereplő leromlott városi területeket érintő rehabilitációs fejlesztések igénye viszonylag alacsony. Tekintettel arra, hogy a megyei program illetékességi területén kívül esnek a megyei jogú városok, Zala megyében a kijelölt szegregátumok mérete nem indokol ilyen arányú forrásallokációt a 4.3-es intézkedésre.</i>
	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	Az 5.1-es intézkedés elérhető forrásai minimálisan csökkentek, de – a megyei igényei ellenére (5.1-ről 5.3-as intézkedésre való átcsoportosítás) – nem történt ESZA forrásokon belüli forrásátcsoportosítás. Az ESZA keret így kismértékben csökkent az ERFA keretek javára. A javasolt forrásátcsoportosítás indoka, hogy jelenleg ismert szakmai követelményrendszer alapján az 5.1 intézkedés meglehetősen szűk körű, az illetékes szakigazgatási szervben keresztül megvalósítható támogatási lehetőségeket tartalmaz.

5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	Nem történt átcsoportosítás
5.3. A helyi identitás és kohézió erősítése	Az 5.1-es intézkedés elérhető forrásai minimálisan csökkentek, de – a megyei igényei ellenére (5.1-ről 5.3-as intézkedésre való átcsoportosítás) – nem történt ESZA forrásokon belüli forrásátcsoportosítás. Az ESZA keret így kismértékben csökkent az ERFA keretek javára. <i>Egy erős, nemzetközi versenybe szálló Zala nem képzelhető el összetartó, a fejlesztések iránt elkötelezett, megújulásra képes közösségek, aktív társadalmi szerepvállalás és önkéntes tevékenységek nélkül. A megye célja a helyi identitás megerősítése mellett a kulturális sokszínűség megtartása, amely egyúttal a térség lakosság megtartó képességét is fejleszti.</i>

4.1. ITP forrás-felhasználási módok

Az Integrált Területi Program keretében rendelkezésre álló források tekintetében Zala megye a 7-11. ábrák szerinti forráskeret-allokációt alkalmazza.

4.1.1. TOP 1. prioritás

A TOP 1. prioritása esetében az ITP az 1.1, az 1.2. és az 1.3 intézkedések tekintetében a 106/2015. (IV. 23.) Korm. rendeletben megállapított hátrányos helyzetű járások és települések felzárkóztatása céljából földrajzi célterületek szerinti forrásallokációt alkalmaz. Ezen felül az ITP 1.1-es és az 1.2-es intézkedések esetében további fejlesztési cél, illetve kedvezményezett kör szerinti forrásallokációt határoz meg.

Az 1.1 intézkedés keretében lehetőség van a vidéki gazdaság üzleti infrastrukturális hátterének megerősítésére, ennek keretében terménytárolók, raktárak, hűtőkapacitások, vagy helyi piacok fejlesztésére az önkormányzatok foglalkoztatási programjaihoz kapcsolódva. A területfejlesztési stratégia ágazati célkitűzése, illetve az ITP operatív célja az aprófalvak megmaradásának segítése, az ITP ezért a TOP 1.1. intézkedésből a források 25%-át az önkormányzatok által generált agrárlogisztikai fejlesztésekhez, és a rövid ellátási lánc (REL) feltételeinek önkormányzati fejlesztésének céljára különíti el. Az ITP módosítás eredményeként a Zala Megyei Önkormányzat az 1.1.2 számú, Inkubátorházak fejlesztése elnevezésű felhívás vonatkozásában nem kíván érvényesíteni földrajzi szempontú lehatárolást, vagyis mindenki számára pályázható forrásként jelenik meg az alintézkedésen rendelkezésre álló pénzügyi keret.

Az 1.2-es intézkedéshez kapcsolódóan az ITP a rendelkezésre álló forráskeret 25%-át különíti el a „Zala Kétkeréken II.” turisztikai célú kerékpárút-fejlesztési programra, a Zala Megyei Önkormányzat, illetve annak vezetésével létrejövő konzorciumok számára. A bicikliút fejlesztések, a kerékpáros közlekedés előtérbe helyezése a turisztikai desztináció, és a zalai rekreációs lehetőségek fejlesztésén túl az aprófalvas vidékek közötti közlekedést is elősegíti. A megye kerékpárúthálózat-fejlesztési elképzelései prioritásként kívánják kezelni a legfontosabb turisztikai attrakciók kerékpáros megközelíthetőségét és körbejárhatóságát célzó fejlesztéseket, valamint az országos-nemzetközi kerékpáros útvonalakat összekapcsoló fejlesztéseket. Kiemelt cél a fejlesztések hálózatos jellege,

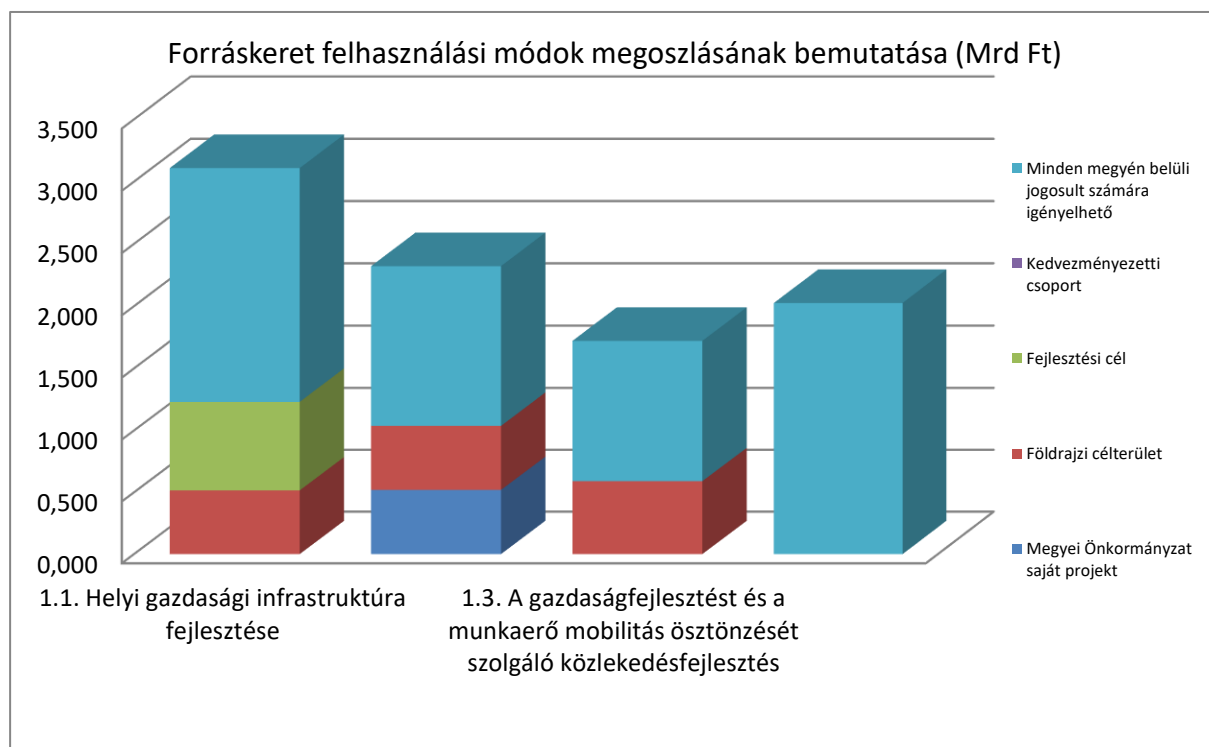
továbbá a megyei útvonalak megyehatárokon, országhatárokon túli folytatása, ennek érdekében egyeztetéseket folytattunk a szomszédos Vas Megyei Önkormányzattal és a határon átnyúló együttműködési programokban is kifejezésre juttattuk ezen szándékunkat. A pályázat eredményeként a BKÜ-höz tartozó települések mellett hátrányos helyzetű járásba tartozó településen is megvalósulhatnak kerékpárút-fejlesztések, biztosítva ezáltal a megye egyes térségeinek turisztikai jellegű felzárkóztatását.

A TOP 1.3 és az 1.4-es intézkedések esetében a források lehívásának biztosítása érdekében nem jelöl ki további forrásallokációs kereteket az ITP (az 1.3-as intézkedés esetében ugyanakkor a fő kedvezményezett az intézkedés jellegéből fakadóan a jogszabály alapján meghatározott kizárólagos építtető, a Magyar Közút Nonprofit Zrt.). A kiválasztás során ezért a fejlesztések összehangoltsága, más – TOP projekt, korábbi fejlesztés, vagy egyéb ágazati, illetve hazai forrásból megvalósuló – projektekre építő multiplikátor hatásai, az indikátorok minél magasabb szintű teljesítése, valamint az ITP célok támogatása a fő szempontok.

A maradvány források tekintetében a Zala Megyei Önkormányzat a forrás-felhasználási módok szerinti lehatárolást nem kívánja tovább alkalmazni, a maradvány forrás meghirdetésénél azt minden megyén belüli jogosult számára elérhetővé kívánja tenni.

A pótlólagosan biztosított források tekintetében az 1.2.1 intézkedésnél a Zala Megyei Önkormányzat kiemelt kedvezményezettként kerül megjelölésre, az 1.4.1 intézkedésnél minden megyén belüli jogosult támogatási kérelem benyújtására.

7. ábra: TOP 1. prioritás forráskeret-allokációja Zala megyében (mrd Ft)

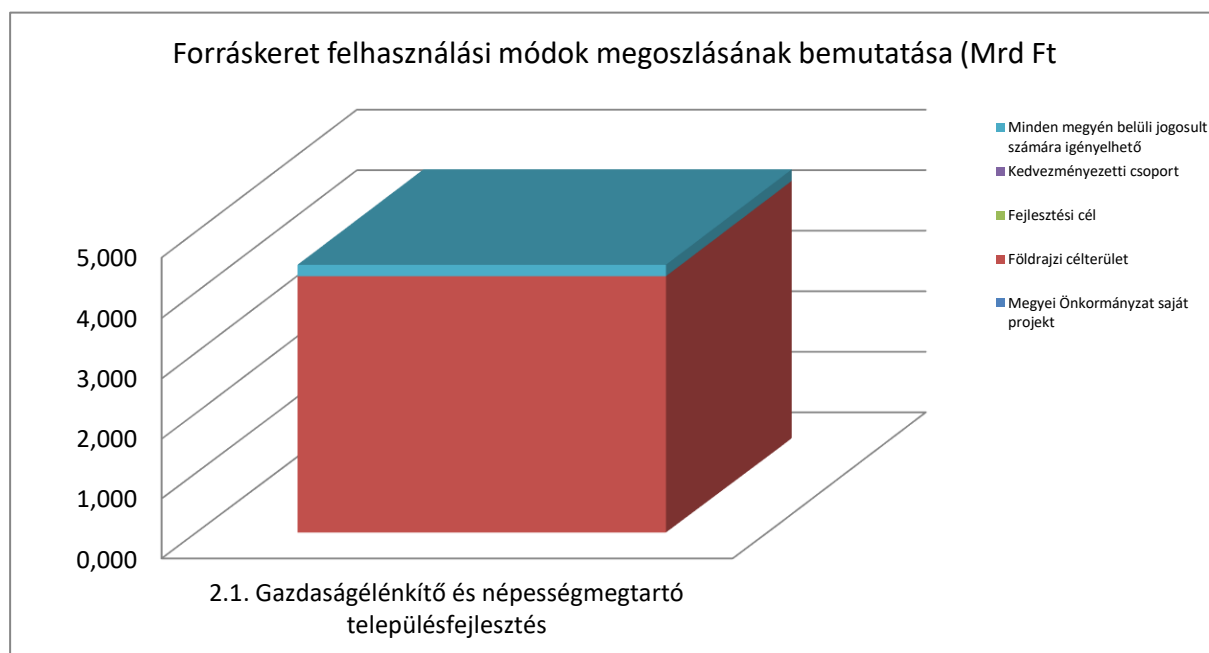

4.1.2. TOP 2. prioritás

A TOP értelmében a 2-es prioritás elsősorban a városi jogállású települések fejlesztésére szolgál. Az ITP ezért földrajzi célterületként a megye városait¹⁵ jelöli meg, 90%-os forrásallokációs keretösszeggel. A fennmaradó 10%-os keretre a TOP szakmai követelményeinek megfelelő minden település pályázhat.

A 2.1-es intézkedés esetében három alintézkedés szerepel: (1) barnamezős területek rehabilitációja; (2) zöld város kialakítása; (3) települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések.

8. ábra: TOP 2. prioritás forráskeret-allokációja Zala megyében (mrd Ft)

A pótlólagosan biztosított források tekintetében a 2.1.3 intézkedésnél az első körben meghirdetett 175 millió Ft-os forrásra minden megyén belüli jogosult, míg a második körben meghirdetett 1 mrd Ft-os forrásra az 5.000 lakos alatti települések jogosultak támogatási kérelem benyújtására.

4.1.3. TOP 3. prioritás

A TOP 3. prioritásának két intézkedése tekintetében felzárkóztatási céllal határoz meg földrajzi célterületet az ITP. A 3.1-es intézkedés esetében 30, a 3.2-es intézkedésnél pedig 40%-os keretet különít el a megye a 106/2015. (IV. 23.) Korm. rendeletben megállapított hátrányos helyzetű járások és települések felzárkóztatása céljából.

¹⁵ Zala megye városi jogállású települései (lakosságszám): Keszthely (20 215), Lenti (7 908), Zalaszentgrót (6 575), Hévíz (4 685), Letenye (4 176), Zalalövő (3 029), Zalakaros (1 916), Pácsa (1 651).

A TOP 3.1 intézkedése esetében az ITP további forrásallokációt alkalmaz: a közlekedésfejlesztési források 30%-át a Zala Megyei Önkormányzat, illetve az általa vezetett konzorciumok kerékpáros fejlesztései javára különíti el („Zala Kétkeréken I.” program). Ennek keretében hivatásforgalmi kerékpárút-fejlesztések, és közlekedésbiztonsági fejlesztések valósulhatnak meg. Megyénk aprófalvas jellegéből adódóan problémát okoz a tömegközlekedési eszközökkel történő valamennyi települést érintő, kellő időbeli sűrűséggel való megközelítésének lehetősége. Az egymáshoz viszonylag közel fekvő települések közti hivatásforgalmi kerékpárutak fejlesztése nagyban képes hozzájárulni a munkaerő mobilitás elősegítéséhez, hozzájárulva az alacsony széndioxid kibocsátású közlekedési módokra való áttérés mértékének növekedéséhez. Zala megyében ezért kiemelten fontos a Zala Kétkeréken program minél több településen történő megvalósítása, melynek első, de annál fontosabb lépcsőfoka a TOP 3.1.1. felhíváson rendelkezésre álló forrás hatékony felhasználása. A Zala Megyei Közgyűlés 2015. december 3-i ülésén, 34/2015. (XII.3.) KH számú határozatával fogadta el a Zala megyei kerékpárút-fejlesztési koncepcióról szóló tájékoztatót. A fejlesztendő útvonalak ezen koncepcióban foglaltak alapján kerültek meghatározásra. A fejlesztendő területek kiválasztása során elsődleges szempont volt a fenntartható települési közlekedésfejlesztés hosszú távon érvényesülő követelményeinek figyelembe vétele, a megye egyes földrajzi területein hálózatos jellegű fejlesztés megvalósítása.

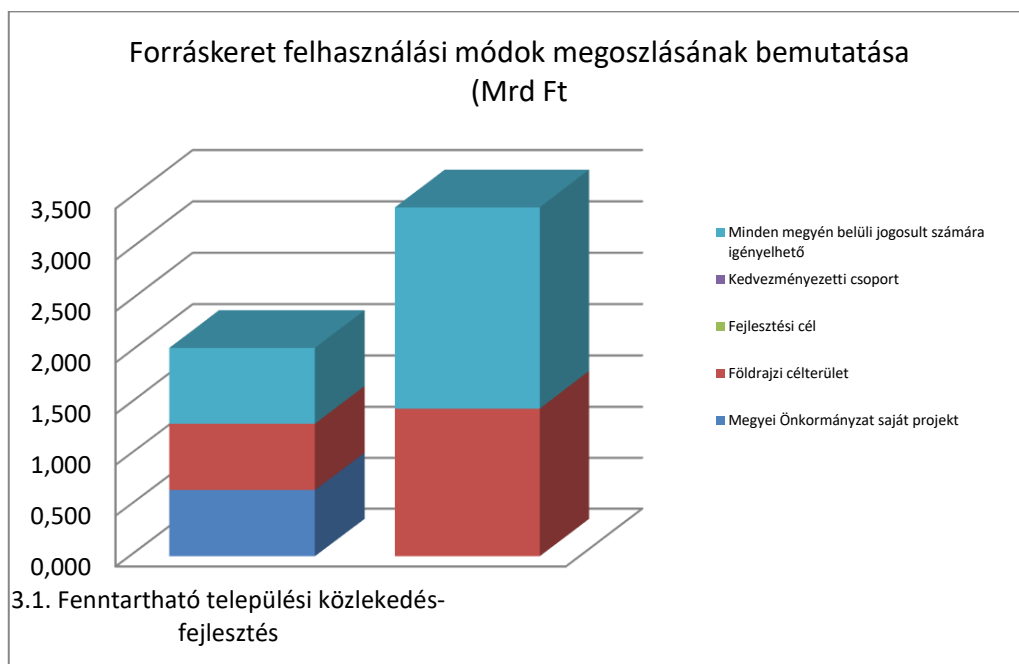
Mindkét intézkedés megvalósítása során fontos szempont a fejlesztések összehangolása a KEHOP és a VP keretében megvalósuló beruházásokkal.

A 3.1 intézkedésen keletkező maradványforrást a Zala Megyei Önkormányzat a saját projektjeinek többlettámogatására kívánja felhasználni költségvetés keretében.

A pótlólagosan biztosított források tekintetében a 3.1 intézkedésnél az első körben meghirdetett 634 millió Ft-os forrásra a Zala Megyei Önkormányzat kiemelt kedvezményezettként kerül megjelölésre, míg a második körben meghirdetett 970 milliós Ft-os forrás kiemelt fejlesztési célt szolgál (Murakeresztúr – Órtilos közötti kerékpárútfejlesztés zalai szakasza).

A 3.2 intézkedés maradvány forrása tekintetében a Zala Megyei Önkormányzat a forrás-felhasználási módok szerinti lehatárolást nem kívánja tovább alkalmazni, a maradványforrás meghirdetésénél azt minden megyén belüli jogosult számára elérhetővé kívánja tenni a 3.2.1 konstrukció keretén belül.

9. ábra: TOP 3. prioritás forráskeret-allokációja Zala megyében (mrd Ft)

4.1.4. TOP 4. prioritás

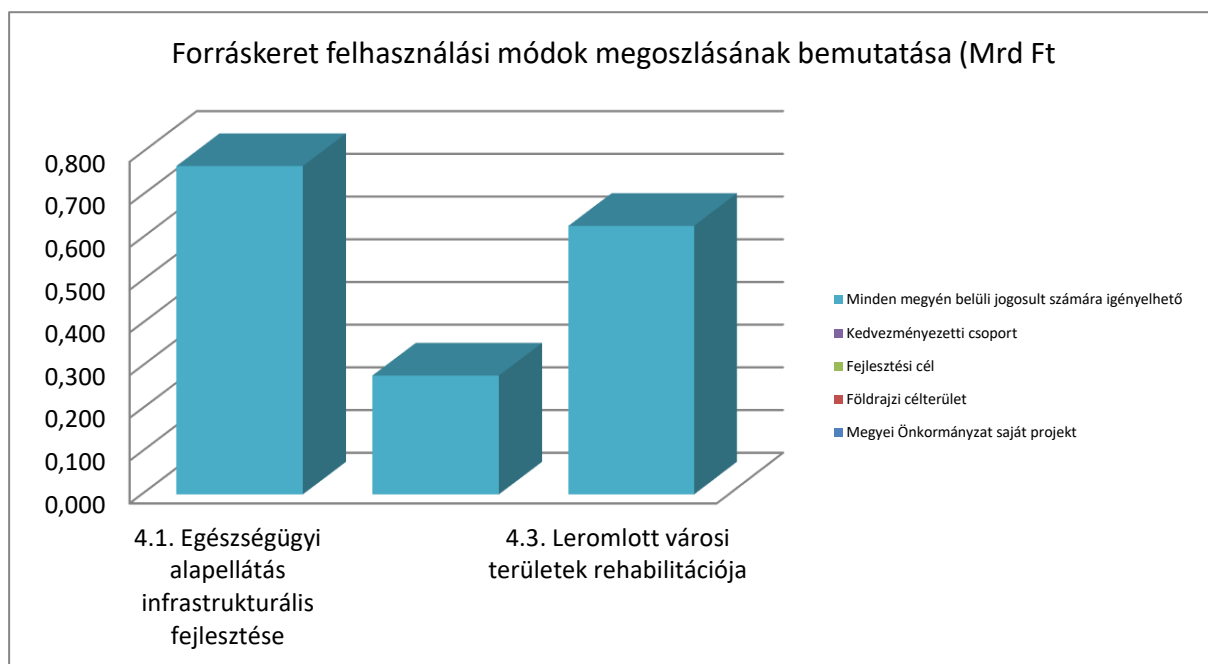
A TOP 4-es prioritása esetében az ITP nem alkalmaz semmilyen forrás-felhasználási mód szerinti korlátozást és a forrásátcsoportosítással érintett teljes felhasználható forrást továbbra is minden megyén belüli jogosult számára kívánja biztosítani.

Az egészségügyi alapellátás, illetve szociális alapszolgáltatások esetében azokat a fejlesztéseket kell végrehajtani, ahol a közszolgáltatási ellátórendszerek leterheltsége megyei összehasonlításban is magas, az infrastruktúra elérhetősége és minősége fejlesztésre szorul. Ez nem határozható meg sem földrajzi, sem egyéb célzással, hanem csak a helyzetelemzési dokumentumok és a helyi igényfelmérés alapján. Fontos viszont, hogy a beruházások illeszkedjenek a zalai aprófalvas vidékek jellegzetességeihez és egymással összhangban kerüljenek kialakításra.

A leromlott városi területek rehabilitációja tekintetében nem jelöl meg kiemelt fejlesztési célt, földrajzi területet, vagy kedvezményezett csoportot a területfejlesztési stratégia. Az ITP céljait azok a projektek támogatják leginkább, amelyek olyan komplex programokat hajtanak végre (összehangolva az 5. prioritás ESZA forrásaival), amelyek egyszerre szolgálják a városkép átalakulását, javítják a hátrányos helyzetűek lakhatási körülményeit, és az adott térség infrastrukturális ellátottságát. A 4.3-as intézkedés várható alintézkedései a szegregátumok és a veszélyeztetett területek városrehabilitációját szolgálják.

A 4.2 prioritáson (szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése) keletkezett maradványforrást a Zala Megyei Önkormányzat a 4.1 prioritásra (egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése) kívánja átcsoportosítani.

10. ábra: TOP 4. prioritás forráskeret-allokációja Zala megyében (mrd Ft)

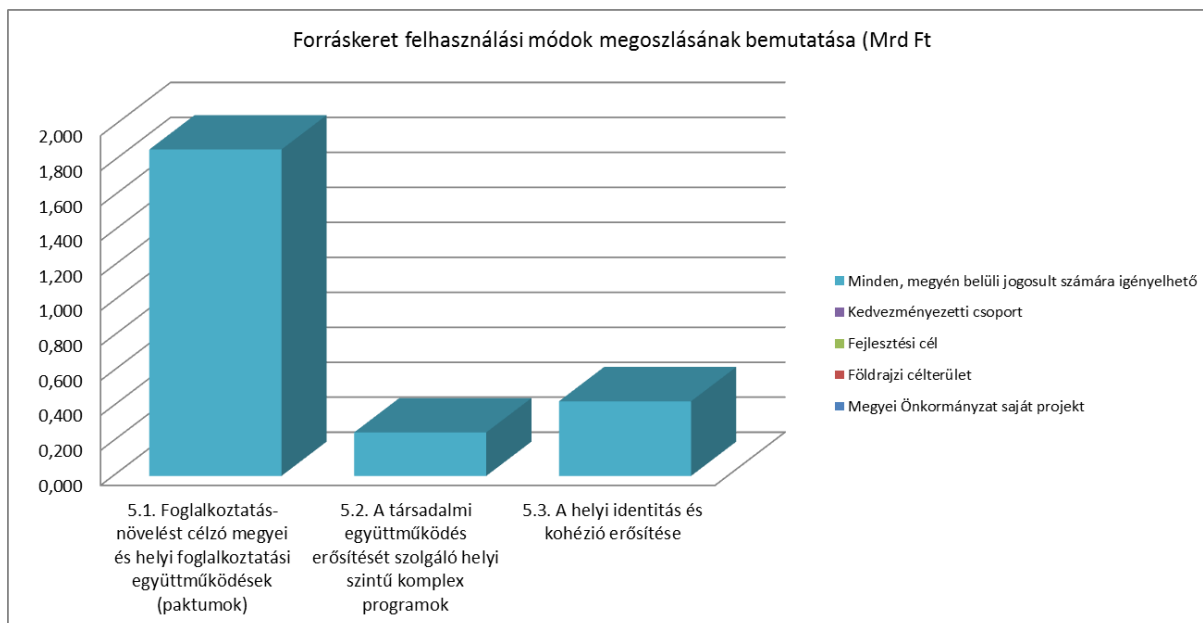

4.1.5. TOP 5. prioritás

A TOP 5.1-es intézkedés önmagában fejlesztési célt valósít meg a foglalkoztatási paktumok támogatásával, ezért ezen intézkedés esetében az ITP nem alkalmaz további forráskeret-allokációt. Az 5.2-es intézkedés pedig – összhangban a kapcsolódó 4.3-as intézkedéssel – szintén nem alkalmaz forráskeret szerinti célzást az elérhető források lehívásának korlátozására.

Ugyanígy valamennyi megyén belüli jogosult számára pályázhatóvá kívánjuk tenni az ITP módosításával az 5.3-as, helyi közösségi programok megvalósítására szolgáló konstrukciót is.

11. ábra: TOP 5. prioritás forráskeret-allokációja Zala megyében (mrd Ft)

5. Az ITP indikátorvállalásai

Zala megye ITP-je által rögzített TOP eredményességi keretbe tartozó indikátorok megfelelnek az intézkedéseken belüli forrásarányos indikátorértékeknek. Kockázatos, és várhatóan nem teljesíthető ugyanakkor a TOP 1D célkitűzés, hiszen Zala megyében - a két megyei jogú városon kívüli területen - az országos átlag alatti a városiasodás szintje. A bölcsődei férőhelyek forrásarányos fejlesztése nem lehetséges, mivel a megyében nincs annyi férőhely, ahányat fejleszteni kellene, ugyanígy pedig fenntarthatatlan kapacitásokat hozna létre a több mint 300 új bölcsődei férőhely létrehozása, ami a jelenlegi kapacitások megduplázását jelentené. A foglalkoztatási paktumok keretében a munkaerőpiaci programokban résztvevők száma indikátor tekintetében a megkezdett egyeztetések során mind a megyei jogú városok projektjeinek megvalósítói, mind a konzorciumi partnerként közreműködő Zala Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya megfogalmazták aggályaikat, különösen a párhuzamosan zajló hasonló jellegű programokra tekintettel.

8. táblázat: Zala megye által vállalt TOP indikátorértékek

TOP prioritás/egyedi célkitűzés	Kimeneti indikátor	Mértékegység	TOP forrás-arányos indikátor-értékek, 2023	A megye választott intézkedésenkénti forrás-keretei alapján számított indikátor-értékei, 2023	A megye által vállalt célérték ITP, 2018	A megye által vállalt célérték – 2023
1.A	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	39,62	34,37	14,45	35,78
1.C	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	9,81	9,81	5,81	10,13
1.D	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	361	361	120	332
2.A	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	40259,77	44 667,16	10 200	41 987,43
3.A	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	19,8	19,8	20	19,19
3.B	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése ¹⁶	tonna CO ₂ egyenérték	2559	2559	2559	2993,91
4.A	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db	47	47	14	33
4.B	Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység	33,47	33,47	15	36
5.A	A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők száma	szám	1238,1	1208,29	242	1173
5.B/5.C	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	3838,39	3838,05	768	3624

¹⁶ Az indikátor az Európai Bizottság 2017. november 16-án kelt határozatával elfogadott operatív program módosítás keretében korrigált értékre módosult.

6. Az ITP ütemezése

A TOP intézkedésekhez kapcsolódó forráslekötés ütemezése tekintetében a főbb szempontok a következők voltak:

- a források az időszak elején (2016-tól) kerüljenek minél nagyobb arányban meghirdetésre,
- legfeljebb két ütemben. Ahogy azt a mellékelt ábra is mutatja.

Prioritás	Intézkedések	Minden adat automatikusan megjelölnek az 1. munkafüzetben	2015				2016				2017				2018				2019				Összes forrás	EEl.
			1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé		
1. Törzsi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	3,108							2,412	0,696													3,108	0,000
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	2,321							2,321														2,321	0,000
	1.3. A gazdaságfejlesztési és a munkaadó-mobilizációs célokat szolgáló kötelező fejlesztés	1,721						1,721															1,721	0,000
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása céljából, munkaadó-állást segítő intézkedések, közszolgáltatások fejlesztésével	1,932							1,932														1,932	0,000
2. Vállalkozásokat, népszármegtartó településeket	2.1. Gazdaságfejlesztési és népszármegtartó településeket	4,448							4,448														4,448	0,000
	2.2. Fenntartható települési kötelező fejlesztés	2,042							2,042														2,042	0,000
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságba való átállás keretében a városi területeken	3.1. Fenntartható települési kötelező fejlesztés	3,416							3,416														3,416	0,000
	3.2. Önkormányzatok energiaközpontjának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése	0,769							0,769														0,769	0,000
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egyszemélyi alapú infrastruktúra fejlesztése	0,278							0,278														0,278	0,000
	4.2. A szociális szolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	0,629							0,629														0,629	0,000
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	1,755							1,755														1,755	0,000
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	0,234							0,234														0,234	0,000
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,401							0,401														0,401	0,000
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	23,048							23,048														23,048	0,000

Az egyes intézkedések esetében alkalmazott speciális döntési szempontok a következők voltak:

- Az 1.1-es intézkedés keretében három (Ipari Parkok, iparterületek fejlesztése, Inkubátorházak fejlesztése, Helyi gazdaságfejlesztés) alintézkedés kerül meghirdetésre.
- Az 1.2-es intézkedés részét képező turisztikai kerékpárút-fejlesztésekkel összhangban kerül meghirdetésre a hivatásforgalmi kerékpárutak kialakítása a 3.1-es intézkedés keretében.
- A 4.3-as és a kapcsolódó 5.2-es intézkedések tervezésekor az ITP kalkulál azzal, hogy a 4.3 keretében megvalósuló infrastrukturális beruházások veszélyeztetett területek esetén fél, szegregátum esetében pedig egy évvel kövessék a releváns 5.2-es ESZA fejlesztéseket.
- Az 5.3-as intézkedés keretében a pályázati felhívás várható megjelenési időpontjára tekintettel a 2018. második félévében várható kötelezettségvállalás.
- A pótlólagosan biztosított 4,5 mrd Ft-os keretösszeg mihamarabb kerüljön lekötésre, hogy a fejlesztések fizikai befejezése 2021. június 30-ig lezáruljon.

Összegezve a 2018. évi módosítás keretében megfogalmazottakat:

- az aktualizálásra szoruló szövegrészek módosításra kerültek
- az üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése indikátor az Európai Bizottság által elfogadott operatív program módosítás keretében elfogadott értékkel korrigálásra került
- a 4.2 intézkedés teljes maradványösszegének átcsoportosítását követően a 4.1 intézkedés teljesítendő indikátorértékei pontosításra kerültek

A maradvány összegeket a Zala Megyei Önkormányzat az alábbiak szerint kívánja felhasználni:

- az 1.1 intézkedés alintézkedési között átcsoportosítást kíván végrehajtani, de ez az ITP-ben foglaltakat és annak végrehajtását nem érinti
- a 3.1 intézkedés maradványösszegét költségnövekmény formájában kívánja felhasználni
- a 3.2 intézkedésen belül az alintézkedések között átcsoportosítást kíván végrehajtani, de ez sem érinti az ITP-ben foglaltakat és annak végrehajtását
- a 4.2 intézkedésen keletkezett maradványt a 4.1 intézkedésen kívánja 2018. évben meghirdetni.

Összegezve a 2020. évi módosítás keretében megfogalmazottakat:

- az aktualizálásra szoruló szövegrészek módosításra kerültek;
- a Modern Városok Program keretében megvalósuló legfontosabb fejlesztések beillesztésre kerültek;
- a Magyar Falu Programmal való illeszkedés bemutatásra került;
- a 4,5 mrd Ft-os keretösszeg emelésére tekintettel az érintett intézkedések vonatkozásában a szükséges szöveges és táblázatos módosítások átvezetésre kerültek.